

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P416

[Total No. of Pages : 4

[4701]-101

F.Y. B.A.

ENGLISH (Compulsory)

Text Prescribed : REFLECTIONS - I

**Edited by : P. Bhaskaran Nair,
Geetha Rajeevan &
G. Radhakrishna Pillai**

(2008 Pattern)

Time : 3 Hour]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any two of the following :

[16]

- a) How does the poem 'Mirror' describe the woman and mirror?
- b) Show how Morris asserts that variety of food makes us better.
- c) What does Tagore advise people in 'Leave This Chanting and Singing and Telling of Beads'?
- d) Comment on the role of the manager in the shop of fire-arms in 'The Avenger'?

Q2) Attempt any four of the following :

[16]

- a) Which seven roles performed by man in the poem 'All the World's a stage'?
- b) How does uncle Podger hang the picture on the wall?
- c) 'Nicola and Jacopo are the real gentlemen of Verona'. Illustrate.
- d) Comment on the theme in 'The Affliction of Margaret'.

P.T.O.

- e) What was the Quick Man's point of view about the conjurer?
- f) Bring out the metaphorical elements in 'Gather ye Rosebuds while ye may'.
- g) In what way was the tsunami selective in its destruction?

Q3) Attempt any two of the following : **[16]**

- a) Write an essay on "The importance of Teacher in students life".
- b) You want to join company in industrial sector and your father is against it. Develop a conversation between you and your father.
- c) Write a paragraph on what the students discipline in your college would be.
- d) Your friend has selected as a lecturer in your nearby college. Write a letter to congratulate him for future prospects.

Q4) Attempt any eight of the following : **[16]**

- a) Give synonyms of the following words :
  - i) Public
  - ii) Remind
- b) Give antonyms of the following words :
  - i) Unhappiness
  - ii) Clever
- c) Rewrite the sentences using appropriate adverbs given in the brackets in place of 'very'.
(admirably, annoyingly, extremely)
  - i) Boys are very naughty these days.
  - ii) Terrorism is a very serious issue in these days.
- d) Form one word each using the following prefixes :
  - i) Pre _____
  - ii) Vice _____
- e) Make adverbs :
  - i) Quick
  - ii) Happy

- f) Use the following words in a sentence each :
- i) Pleasure
  - ii) Education.
- g) Give one word substitute for the following :
- i) One who tills the farm.
  - ii) One who directs the film.
- h) Give full forms of the following words :
- i) POP
  - ii) VIP
- i) Give short forms of the following words :
- i) National Service Scheme.
  - ii) British Broadcasting Corporation.
- j) Give noun forms of the following words :
- i) Direct
  - ii) Exam
- k) Give the meanings of the following phrases :
- i) To carry on
  - ii) To be aware of

Q5) Do as directed (any eight) :

[16]

- a) Write a sentence that begins with 'You can _____'.
- b) A holiday is declared by the State Government.
(Change into Active voice)
- c) Taj Mahal is one of _____ most memorable monument.
(Use appropriate article)
- d) Pandit Nehru was the first Prime Minister of India.
(Add a question tag)
- e) This is the book _____.
(Complete the sentence using suitable clause)
- f) here sir is still another make said the man
(Punctuate the sentence)
- g) The girl is writing a _____.
(Use appropriate word)

- h) Will you mind dropping me at school, please?
(Change into imperative sentence)
- i) Kerala is a very nice state to visit.
(Make it exclamatory sentence)
- j) Some orators speak _____.
(Use appropriate adverb)
- k) They has/have done their duty.
(Use appropriate auxiliary verb)
- l) I am important _____ her.
(Fill in the blanks using appropriate preposition)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P417

[Total No. of Pages : 7

[4701]-102

F.Y. B.A.

MARATHI

G - 1 : आधुनिक मराठी वाङ्मय
(जुना अभ्यासक्रम) (2008 पॅटर्न)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

पाठ्यपुस्तके : i) ललित रंग
ii) काव्यकस्तुरी
iii) व्यावहारिक मराठी

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 150 शब्दांत लिहा. [10]

- i) कार्यक्रम संयोजनातील अध्यक्षीय भाषणाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ii) कार्यक्रमातील पाहुण्यांच्या परिचयाचे स्वरूप कसे असावे ?
- iii) यशस्वी कार्यक्रम संयोजनातील नियोजनाचे महत्त्व विशद करा.
- iv) उत्तम निवेदनासाठी कोणत्या गुणांची आवश्यकता असते ?

ब) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची 150 शब्दांत उत्तरे लिहा. [10]

- i) व्यक्तिमत्त्व विकासातील बाह्य घटकांचे स्थान स्पष्ट करा.
- ii) 'व्यक्तिमत्त्व' या संकल्पनेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- iii) व्यक्तिमत्त्व विकासातील श्रवण कौशल्याचे फायदे उदाहरणासह सांगा.
- iv) व्यक्तिमत्त्व विकासातील संभाषण कौशल्याचे महत्त्व विशद करा.

P.T.O.

- क) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची 150 शब्दांत उत्तरे लिहा. [10]
- i) वर्तमानपत्रातील जाहिरातीचे महत्त्व सांगा.
  - ii) समाजाच्या दृष्टीने वर्तमानपत्राची आवश्यकता स्पष्ट करा.
  - iii) दृक-श्राव्य माध्यमाच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
  - iv) आकाशवाणीवरील कार्यक्रमांचे महत्त्व विशद करा.

प्रश्न 2) अ) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे 20 शब्दांत लिहा. [5]

- i) विंदा करंदीकर यांचे पूर्ण नाव काय ?
- ii) 'आऊ' हा लेख कोणत्या लेखसंग्रहातील आहे ?
- iii) 'तोडे' या लेखाच्या लेखिकेचे नाव काय ?
- iv) पु.ल.देशपांडे यांनी कोणत्या देशातील शहराचे वर्णन 'अपूर्वाई' या लेखातून केले आहे ?
- v) गंधगाभाऱ्यातील लेखिकेला कोणत्या गोष्टीचे आकर्षण आहे ?
- vi) 'पैसे' म्हणजे काय ?
- vii) व्यंकटेश माडगूळकर यांच्या चित्रकला शिक्षकाचे नाव काय ?

ब) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे 20 शब्दांत लिहा. [5]

- i) वसंत बापट यांच्या कवितेची मुख्य शक्ती कोणती ?
- ii) आनंद यादव यांच्या काव्यशैलीची दोन ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.
- iii) इंद्रजित भालेराव यांच्या कोणत्याही दोन काव्यसंग्रहाची नावे सांगा.
- iv) 'सांगा माझ्या बापानं नाही केला पेरा'.... असे कोणत्या कवीने म्हटले आहे ?
- v) वामनदादा कर्डक यांच्या कवितेची दोन वैशिष्ट्ये सांगा.
- vi) रजनी परूळेकर यांच्या कोणत्याही दोन कविता संग्रहांची नावे सांगा.
- vii) सार्वजनिक हौदातल्या अश्रुंना महापूर' केव्हा येतो असे वसंत बापट यांना वाटते ?

प्रश्न 3) अ) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 50 शब्दांत लिहा. [5]

i) 'आऊ' चे देवधर्माविषयीचे विचार स्पष्ट करा.

ii) 'पाटी आणि पोळी' या लेखातील शिवाच्या दारिद्र्याचे चित्रण करा.

ब) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 50 शब्दांत लिहा. [5]

i) 'काट्याकुट्याचा तुडवित रस्ता' या कवितेचे थोडक्यात आशय सांगा.

ii) 'फुले' या कवितेतून वामनदादा कर्डक महात्मा फुले यांच्या कार्याची ओळख कशी करून देतात?

प्रश्न 4) खालीलपैकी 'अ' आणि 'ब' गटातील प्रत्येकी एका प्रश्नाचे उत्तर 150 शब्दांत लिहा. [15]

अ) i) 'रंगरेषांचे मृगजळ' या लेखातून व्यक्तेश माडगूळकर यांनी आपल्या आईचे व गुरूजींचे व्यक्तिचित्र कसे रेखाटले आहे?

ii) सिसिलिया कार्व्हालो यांनी आपल्या आजोळचे वर्णन कसे केले आहे?

ब) i) 'संसार' या कवितेतून रजनी परुळेकर यांनी संसाराचे करून चित्र कसे रेखाटले आहे?

ii) वसंत बापट यांच्या कवितेतील सामाजिक जाणिवेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी 'अ' आणि 'ब' गटातील प्रत्येकी एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. [15]

अ) i) तोडे मिळविण्यासाठी लेखिकेने कोणकोणते प्रयत्न केले?

ii) 'अरण्यवाचन' मधील प्राण्यांच्या सवयींचे वर्णन करा.

ब) i) 'काव्यकस्तुरी' मधील इंद्रजित भालेराव यांच्या कवितेचे वेगळेपण व वैशिष्ट्ये सांगा.

ii) 'काव्यकस्तुरी' मधील आनंद यादव यांच्या कवितांचे रसग्रहण करा.

vi) पुढील शब्दांचा विग्रह करून समासांची नावे लिहा.

अ) कृष्णार्जुन

ब) महादेव

vii) पुढील वाक्प्रचारांचा अर्थ सांगून वाक्यात उपयोग करा.

अ) पोटाला चिमटा घेणे

ब) मधाचे बोट लावणे

viii) पुढील इंग्रजी शब्दांसाठी मराठी पारिभाषिक शब्द लिहा.

अ) Administration

ब) Vacancy

ix) पुढील विषयावर घोषवाक्य तयार करा.

अ) एड्स निर्मुलन

ब) साक्षरता

x) पुढील वाक्य शुध्द करून लिहा.

“परमेश्वराणे माणवप्राण्याला दिलेली सर्वश्रेष्ठ देणगी म्हणजे त्याच्या चेहऱ्यावर फुलनारे हाश्य.”

xi) निबंधाचे कोणतेही चार प्रकार सांगा.

xii) मुद्रितशोधन म्हणजे काय?

xiii) भाषण आणि संभाषण म्हणजे काय?

प्रश्न 2) अ) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 50 शब्दांत लिहा.

[5]

i) जीवन व्यवहारातील भाषेचे महत्त्व सांगा.

ii) वाचनाचे महत्त्व थोडक्यात सांगा.

ब) खालील उताऱ्याचे सारांशलेखन करा.

[5]

एकंदर मानव जातीचेच भवितव्य काय असावे? असा प्रश्न केल्यास मानवजातीची “सर्वांगीण उन्नती” असे थोडक्यात उत्तर देता येईल म्हणून एकंदर मानवजातीबद्दलचे जे भवितव्य तेच स्त्रीजीवनाचेपण भवितव्य होय. परंतु स्त्रीजातीची सर्वांगीण उन्नती म्हणजे नक्की काय याबद्दल मात्र संपूर्ण एकवाक्यता होतेच असे नाही.

चालू शतक हे दलितोद्धाराचे शतक आहे, आणि स्त्रिया ह्या आजवर दलित वर्गातच मोडत असल्यामुळे त्यांना समानतेच्या भूमिकेवर आणण्यात ह्या शतकातील सुधारकांची आणि समतावाधांची सर्व कर्तबगारी खर्च पडली आहे. त्याचे फळ म्हणजे पाश्चिमात्यांतच नव्हे तर भारतातही स्त्रियांसाठी समान हक्क. समान संधी वगैरेंची तरतूद राज्यघटनेतच केली आहे. याचाच अर्थ स्त्रीजीवनाचे भवितव्य ठरविण्याला स्त्रीच आता समर्थ झाली आहे, असा होतो. (97 शब्द)

प्रश्न 3) अ) खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर 150 शब्दांपर्यंत उत्तर लिहा.

[10]

i) संवादलेखनासाठी आवश्यक बाबी कोणत्या?

ii) शेतकरी आणि व्यापारी यांच्यातील शेतमाल भावाविषयी संवाद तयार करा.

ब) खालील इंग्रजी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा.

[10]

One day the king saw a poor man working in the field. It was a very cold day, but the man had very few clothes on. He was singing merrily while he was working. The king went to him and said, "Don't you feel cold in this weather?" The man replied No, I don't feel the cold. You see that I have to work very hard. That makes we warm." Then the king said to him, " You seen to be very happy. Are you really happy?" The man replied" of course, I am I have no time to be unhappy."

प्रश्न 4) अ) पुढीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर सुमारे 300 शब्दांत निबंध लिहा. [15]

- i) आजच्या युवकापुढील आव्हाने
- ii) स्वच्छता अभियान - काळाची गरज
- iii) पावसातील पहिला दिवस (ललित)

ब) पुढीलपैकी कोणत्याही एका विषयाचे सुमारे 300 शब्दांत चिकित्सक परीक्षण करा. [15]

- i) अणूकराराचे फायदे - तोटे
- ii) बेरोजगारी व युवक
- iii) शिक्षणाची गरज

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P418

[Total No. of Pages : 3

[4701]-103

F.Y. B.A.

**G - I : FRENCH (Advanced)
(2008 Pattern)**

[Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80]

Note : 20 marks are reserved for the oral exam.

Question 1)

A) Traduisez en anglais

[10]

Quand Walt Disney était à Paris, je l'ai vu. Notre conversation a été courte, car le père de « Mickey Mouse » ne parlait pas français et je ne savais pas l'anglais. Mais il a compris la sincérité de mes compliments en voyant du balcon de son hôtel la foule d'enfants venus pour saluer l'auteur fameux des dessins animés, il répétait : « Je suis content ! » ces trois mots français semblaient lui donner tout de plaisir à prononcer.

L'histoire de sa vie est bien simple. A neuf ans, Walt vendait des journaux avant d'aller à l'école. Pour payer ses leçons de dessin, il vendait des pommes et des bonbons. Pendant la guerre de 1914, à l'âge de seize ans, il était en France comme chauffeur de la Croix-Rouge. Après la guerre, dans un journal pour les fermiers, il dessinait des vaches et des moutons, très gais. C'est alors là, qu'il s'est attaché à la souris MICKEY qui lui portait bonheur.

Question 2) A) Répondez aux questions suivantes. (3 au choix)

[15]

- 1) « Par ma foi, il y a plus de quarante ans que je dis de la prose sans que j'en susse rien, et je vous suis le plus obligé du monde, de m'avoir appris cela. » En quoi M. Jourdain est-il ridicule ?
- 2) Quelle est selon vous la morale de la fable « La cigale et la fourmi » de La Fontaine. Expliquez.
- 3) Quel est le message dans le poème « Pour toi Mon Amour » ?
- 4) Expliquez la douleur et la tristesse du poète dans le poème « Elle avait pris ce plis »
- 5) **Décrivez deux fêtes françaises et deux fêtes indiennes que vous aimez.**
- 6) Faites un portrait de Mondo.

B) Choisissez UN des sujets ci-dessous

[10]

- a) Vous n'avez pas d'énergie. Vous allez chez le médecin. Imaginer un dialogue entre le médecin et vous.

OU

P.T.O.

Vous voulez partir en vacances. Vous allez au bureau de tourisme. Vous vous renseignez. Construisez le dialogue.

C) Dites autrement (4 au choix) [4]

- a) Distributeur automatique.
- b) La bise
- c) Consommer.
- d) La peine.
- e) Le carême

D) Dégagez le sentiment exprimé [2]

- a) « Comment peut-on posséder les étoiles ? »
- b) « Ce deuil est sans raison »

E) Quelle phrase dit-on dans les situations suivantes : [2]

- a) Pour faire des compliments :
  - 1) C'est en quoi ?
  - 2) C'est impressionnant.
  - 3) C'est impossible.
- b) vous êtes chez le médecin car vous êtes malade.
  - 1) je me sens bien.
  - 2) je n'ai aucune énergie.
  - 3) j'ai l'intention de partir pour les vacances.

F) Dites vrai ou faux [4]

- 1) La pétanque est un jeu de boules typiquement lyonnais.
- 2) En France le père a aussi droit à un congé parental après la naissance d'un bébé dans la famille.
- 3) St Sylvestre est la fête des amoureux.
- 4) Règlement d'une facture veut dire le paiement.

Question 3)

A) a) Trouvez les adverbes ; constant, bon. [8]

- b) Trouvez les noms : boire, régler.
- c) Formez les adjectifs : curiosité, maladie
- d) Trouvez les verbes : paiement, parole

B) Remplacez les noms soulignés par les pronoms personnels convenables. [4]

- a) Nous venons de téléphoner mes cousins.
- b) Est-ce que Philippe fait le sport à l'école ?
- c) Mon frère se moque toujours de ses amis.

d) J'ai écrit la lettre à mon correspondant français.

C) Mettez les verbes selon les indications données [8]

- a) Cet été, nous (repeindre) la maison, elle était en mauvais état. (passé composé)
- b) Quand il arrivera, nous (partir) (futur antérieur)
- c) Elle a raconté une histoire qui nous (faire) rire aux larmes. (Imparfait)
- d) Aussitôt qu'il (recevoir- Plus que parfait) la nouvelle, il est parti.
- e) Mon chéri, tu dors ? (se réveiller- Impératif) vite !
On va être en retard.
- f) Si vous (avoir) encore la faim, réservez-vous sans aucun souci. (présent)
- g) Si vous ne faites pas attention, vous (échouer- Futur) dans l'examen
- h) Ils (arriver) de Mumbai en voiture (passe récent).

D) Mettez au subjonctif //l'indicatif [4]

- 1) Il faut que tu (aller) voir ton ami à l'hôpital.
- 2) Il est nécessaire que tu (acheter) tes manuels tout de suite.
- 3) J'espère qu'il y (avoir) une bonne ambiance à la soirée.
- 4) Je veux que tu (apprendre) vite ce poème.

E) Mettez au passif [4]

- a) On a écrit ce livre.
- b) Ma maman fait la tarte aux cerises.
- c) Les Legrand achèteront les légumes.
- d) Ses amis l'invitent.

F) Faites selon les indications [5]

- 1) Tu as quelque chose dans ton sac ? (Répondez en utilisant le négatif)
- 2) _____ est votre réponse? (Mettez l'adjectif interrogatif)
- 3) Nous avons déjà montré nos photos à __ amis. Les _____ avez-vous montrés à _____. (Mettez les adjectifs/pronoms possessifs)
- 4) Envoie-moi les lettres. On a parle de ces lettres hier. (Reliez avec le Pronom relatif)
- 5) ___ disques, non je ne les préfère pas, je préfère _____ de Sony. (Mettez le pronom démonstratif)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P419

[Total No. of Pages : 9

[4701]-104
F.Y. B.A.
GERMAN (Basic)
(2008 Pattern)

[Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80]

Note : All questions are compulsory.

Frage I. Übersetzen Sie!

[16]

(A) Übersetzen sie ins Englische oder ins Marathi!

(05)

Lieber Stefan,

wir haben jetzt eine neue Wohnung in Kiel. Sie hat vier Zimmer, ist hell und auch billig. Wir haben Möbel für die Küche und das Schlafzimmer gekauft. Aber wir haben noch keine Sachen für das Wohnzimmer. Einen Schrank brauchen wir für die Küche noch. Am Wochenende kaufen wir noch Stühle. Unsere Wohnung liegt fantastisch. Wir sind sehr zufrieden.

(B) Übersetzen sie ins Englische oder ins Marathi!

(05)

Liebe Anita,

ich bin gerade drei Tage auf Geschäftsreise in Wien. Die Stadt ist - wie immer - wunderschön. Diesmal habe ich etwa Zeit. Gestern war ich in Stephansdom. Heute bin ich in Prater spazieren gegangen, und dann habe ich im Hotel Kaffee getrunken und drei Stück Torte gegessen.

(B) Übersetzen sie ins Deutsche! (Nur 6)

(06)

1. That is Angelika. She is from Dortmund.
2. I don't like coffee. I like tea.
3. One can read books here.
4. Maria calls her sister almost every day.
5. Roland has bought a new house.
6. At 18.00 Monika is going in the disco.
7. I am writing a letter to my friend Marcus in Spain.
8. I must tell you something.

P.T.O.

9. Anke has a boring haircut.
10. How did you celebrate your birthday?

Frage II. Beantworten Sie die folgenden Fragen! (Nur 10)

[10]

1. Was sind Ihre Hobbys?
2. Was essen Sie zum Frühstück?
3. Was möchten Sie später werden?
4. Nächste Woche wird Ihre Großmutter 70. Was schenken Sie ihr?
5. Wann stehen Sie am Montag auf?
6. Was sind Ihre Eltern von Beruf?
7. Was haben Sie am Wochenende gemacht?
8. Wer ist Alia Bhatt?
9. Was darf man in der Schule nicht machen?
10. Nennen Sie vier Städte Deutschlands!
11. Wie ist Ihre Wohnung? Wie viele Zimmer hat sie?
12. Wohin reisen Sie gern?
13. Ihre Schwester kann nicht schlafen. Was soll sie tun.
14. Sie gehen ins Restaurant. Was bestellen Sie?

Frage III. Grammatik und Wortschatz.

[40]

(A) Schreiben Sie das richtige Verb! (Nur 4)

(04)

(sein, lesen, wohnen, aussehen, lernen, helfen, kaufen, finden)

1. Seit zwei Jahren _____ ich Deutsch.
2. Das Essen _____ fertig.
3. Ich _____ meiner Mutter in der Küche immer.
4. Die Jacke _____ ich ganz schön.
5. Wie lange _____ ihr Bücher, Kinder?
6. Wir _____ jetzt schon ein Jahr in Berlin.

(B) Ergänzen Sie die Personalpronomen! (Nur 5)

(05)

1. Herr Meier, seit wann wohnen _____ in München?
2. Meine Eltern wohnen in Hamburg. Ich besuche _____ heute.
3. Gefällt _____ mein neues Haus?
4. Ivan und Sven, wo arbeitet _____?
5. Heute hat mein Bruder Geburtstag. Ich habe ein Geschenk für _____.
6. Stefan, ich rufe _____ am Samstag an.

(C) Ergänzen Sie die Possessivpronomen! (Nur 4) (04)

1. Was ist los, Susi? Ist _____ Kamera kaputt?
2. Carl verkauft _____ altes Haus.
3. Herr Bergmann und _____ Frau fahren nach Spanien.
4. Tina hilft _____ Mutter bei der Arbeit.
5. Marco und Mario, wo ist _____ Mutter?
6. Die Kinder spielen im Garten. Sie haben schon _____ Hausaufgabe gemacht.

(D) Ergänzen Sie die bestimmten/unbestimmten Artikel! (Nur 4) (04)

1. _____ Stühle sind sehr bequem.
2. Ich haben _____ neue Uhr.
3. Herr Böhmann möchte _____ Kaffee trinken.
4. Das ist ein Tisch. _____ Tisch ist groß.
5. Ich kaufe _____ rotes Heft.
6. Ich verstehe das nicht. Ich frage _____ Lehrer.

(E) Schreiben Sie das richtige Modalverb! (Nur 4) (04)

1. Hier _____ man nicht rauchen!
2. Stella hat einen Sprachkurs besucht. Sie _____ gut Japanisch.
3. Morgen habe Ralf und Michael Prüfung. Sie _____ lernen.
4. Ich haben Bauchschmerzen. Ich _____ Tabletten nehmen.
5. Ich _____ einen Tee trinken.
6. Die Familie Dieter _____ einen Urlaub machen.

(F) Schreiben Sie die folgenden Sätze im Perfekt! (Nur 5) (05)

1. Ich besuche einen Englischkurs in Berlin.
2. Die Mutter kocht für die Familie.
3. Sabine spielt gern Schach.
4. Wir machen einen Ausflug.
5. Wir nehmen die Karten mit.
6. Am Samstag fährt Elke nach Bremen.

(G) Ergänzen Sie die richtige Präposition! (Nur 4) (04)

1. Die Tasche ist _____ Stoff.
2. Ich mag kein Milch. Ich trinke Kaffee _____ Milch.
3. Peter kommt _____ 10.00Uhr. Er kommt immer spät.
4. Wir spazieren den Fluss _____.
5. Ich bin schon _____ Hause.
6. Ich fahre _____ dem Fahrrad zur Schule.

(H) Wie heißt das richtige Wort? (03)

1. kurz **X** lang
groß **X** _____
2. Indien, Deutschland, Spanien : _____.
3. Peter – Vorname
Meier – _____.

(I) Wie heißt das richtige Wort? (Nur 3) (03)

1. Man trinkt Wein, Bier und Milch aus einem _____.
2. In einem _____ kann man Kaffee oder Tee trinken und eine Torte essen.
3. Berlin ist die _____ von Deutschland.
4. Auf der _____ kann man Briefmarken kaufen.

(J) Was passt nicht? (Nur 4) (04)

1. sprechen – reden – sagen – hören

2. Montag – Mittwoch – Sommer – Samstag
3. der Kaffee – der Saft – die Suppe – die Milch
4. Uhr – Auto – Radio – Haus

**Frage IV. Lesen Sie den folgenden Text und beantworten Sie die darauf folgenden [08]
Fragen.**

Wasser ist Wasser – denken Sie vielleicht. Aber nicht für Werner Sundermann. Der Möbeltischler aus Radebeul bei Dresden ist 37 Jahre alt, verheiratet und hat drei Kinder. Er trinkt nicht gern Bier oder Wein, aber er kann blind 18 Sorten Mineralwasser erkennen – mit oder ohne Kohlensäure. Er meint: „vielleicht schaffe ich bald 25. Ich trainiere fleißig.“

Natascha Schmitt ist Krankenschwester von Beruf. Sie ist 32 Jahre alt, geschieden, wohnt in Stade und arbeitet in Hamburg. Natascha liebt Autos. Reifenpanne? – Kein Problem! Sie kann in 27 Sekunden ein Rad wechseln. Das ist ein Weltrekord.

(A) Beantworten Sie die folgenden Fragen! (04)

1. Was kann Werner Sundermann machen? Warum trüniert er fleißig?
2. Welchen Weltrekord hat Natascha Schmitt?

(B) Sind die folgenden Aussagen richtig oder falsch? (02)

1. Werner Sundermann mag kein Bier.
2. Natascha wohnt mit ihrem Mann.

(C) Suchen Sie! (02)

1. Zwei Berufe.
2. Vier Zahlen unter Dreißig.

Frage V. Schreiben Sie einen Aufsatz ODER einen Brief! [06]

~~(A) Schreiben Sie einen Aufsatz über ‚Meine Familie‘!~~

ODER

(B) Schreiben Sie eine Ansichtskarte an Ihren Freund/ Ihre Freundin.

Total No. of Questions : 5]

P419

[4701]-104

F.Y. B.A.

GERMAN (Advanced)

(2008 Pattern)

[Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80]

Frage 1. Übersetzen Sie!

(20)

A) Übersetzen Sie die Texte ins Englische oder Marathi!

06

Natürlich gibt es auch junge Leute, die gar nicht ausziehen wollen. Sie bleiben im Elternhaus auch wenn sie genug Geld für eine eigene Wohnung haben. Das meistens kostenlose und günstige Wohnen bei den Eltern ist attraktiv, weil sie nicht auf das eigene Auto und teure Urlaube verzichten müssen. Sie geniessen den 'Rund-um-die Uhr-Service-' und müssen keine Hausarbeiten machen. Und dann dann ist ja immer jemand, der zuhört und hilft, wenn man Probleme hat. Warum also ausziehen? – zu Hause ist doch alles so einfach.

B)

06

Früher ging praktisch jeder Mann arbeiten während die Frau sich um Kinder und Haushalt kümmerte. Der Vater war die höchste Autorität und traf die wichtigen Entscheidungen. Ein Mann, der die Wohnung sauber machte? Eine Frau, die Karriere machte? Das war die große Ausnahme. Heute ist es für alle Frauen fast selbstverständlich, einen Beruf auszuüben, wenn sich jemand für die Kinder kümmert. Und für viele Männer ist klar, dass sie bei der Hausarbeit helfen müssen.

C) Übersetzen Sie die folgenden Sätze ins Deutsche! (Nur 4)

08

1. I would like to buy this book.
2. Good Evening, Mr.Lucas! How are you doing?
3. This is Anna from Austria. She wants to learn French.
4. There is a bed, a table and a chair in my room.
5. What would you like to have? A pizza and a coffee.
6. My flat is very small. But it has a balcony.

Frage 2. Beantworten Sie acht der folgenden Fragen !

16

1. Seit wann lernen Sie Deutsch? Warum? Wie finden Sie die Sprache?
2. Würden Sie gern in einer Großfamilie leben ? Nennen Sie die Vorteile und Nachteile!
3. Was essen die Deutschen zum Frühstück?
4. Nennen Sie drei Bundesländer Deutschlands?

5. Bekommen Sie Taschengeld? Wofür geben Sie es aus?
6. Wie feiern Sie Ihren Geburtstag?
7. Was für Kleider tragen Sie normalerweise? Warum?
8. Was sind Ihre Zukunftspläne?
9. Sind Sie ein Nesthocker oder Nestflüchter? Warum?
10. Können Sie ohne Handy leben? Warum?

Frage 3. Lesen Sie den Text und beantworten Sie die Fragen!

10

Anja wohnt mit ihrer Mutter Ursula, ihrem Vater Hermann, ihren älteren Schwester Martina und dem Hund in einem Haus mit großem Garten. Anja geht aufs Gymnasium.: „ Meine Lieblingsfächer sind Biologie, Mathematik und natürlich Sport.“ Auch in ihrer Freizeit ist sie sportlich aktiv. Sie reitet auf ihrem Pferd, sie fährt gerne Fahrrad und macht Karate.

Ursula und Hermann sind tolerant. Das findet Anja toll. Sie darf in die Disko gehen, Freunde besuchen und im nächsten Jahr auch allein in Urlaub fahren (In Urlaub fahren = to go on holiday). „ Der Vater meiner Freundin ist viel strenger,“ sagt Anja.

Doch es gibt auch Probleme. „ Anja ist nicht so ordentlich“, ärgert sich ihre Mutter. Und was ist Anjas größtes Problem mit den Eltern? Die beiden rauchen zu viel.

A. Beantworten Sie die Fragen!

04

1. Beschreiben Sie Anjas' Familie!
2. Was ist das Hobby von Anja? Was sind deine Hobbys?
3. Hat Anja probleme mit ihren Eltern? Welche?
4. Schreibe kurz über deine Familie! Welche Probleme hast du mit deinen Eltern?

B. Schreiben Sie zwei Maskulin und zwei Feminin Namen aus dem Text!

02

Q. 4 Grammatik

30

A. Bilden Sie das Perfekt!

05

1. Viktoria wohnt auf der anderen Seite des Flusses.
2. Welches Kleid gefällt dir?
3. Der Fahrer parkt den Wagen in die Garage.
4. Gudrun diskutiert alles mit ihren Eltern.
5. Mein Bruder verliert sein Heft oft.
6. Die Kinder trinken heiße Schokolade gern.

B. Setzen Sie das richtige Verb in Präteritum ein! (nur fünf)

05

(sehen, warten, gehen, kommen, arbeiten, abnehmen, bringen)

1. Der Kellener _____ uns heißen Kaffee.

2. Lange _____ er auf der Haltestelle, aber der Bus _____ nicht.
3. Die Zahl der Großfamilien _____ .
4. Am Wochenende _____ Herr und Frau Müllers wandern.
5. Gestern _____ wir ein Interview von Boris Becker im Fernsehen.
6. Der Gärtner _____ im Gemüsegarten.

C. Ergänzen Sie die richtigen Präpositionen! (nur fünf)

05

1. Meine Großeltern ärgern sich _____ die heutige Mode.
2. Wo sind meine Bücher? Gestern lagen sie doch _____ dem Tisch
3. _____ wen wartest du?
4. Der Bus fährt _____ den Wald.
5. Die Deutschen interessieren sich sehr _____ Fußball.
6. Die Party ist heute _____ Familie Müller.

D. Ergänzen Sie die Adjektiv Endungen! (nur fünf)

05

1. Für Jugendliche sind schick__ Klamotten und ein gut__ Aussehen wichtig.
2. Steffi Graf und Boris Becker sind berühmt__ deutsch__ Sportler.
3. Das heutig__ Leben ist sehr hektisch__ geworden.
4. Den ganz__ Tag sind die Eltern bei der Arbeit und die klein__ Kinder bleiben in den Kinderkrippen.
5. Viel__ jung__ Menschen sind an Politik interessiert.
6. In Deutschland achten die meist__ Menschen auf eine gesund__ Ernährung.

E. Bilden Sie Passiv!

05

1. Im Deutschunterricht spricht man nur auf Deutsch.
2. Zu Diwali dekoriert man das Haus mit Lichtern.
3. In der Bibliothek liest man Bücher.
4. Er schickt das Paket nach Hause.
5. In einer Apotheke verkauft man Medikamente.
6. In der Post sortierte man die Briefe.

F. Verbinden Sie die Sätze!

05

(als, weder-noch, Obwohl, trotzdem, sobald, entweder-oder, einerseits-andererseits, nicht nur-sondern auch)

1. Ich trat ins Zimmer ein. Das Telefon klingelte.
2. Sie ist zu dick. Sie isst viele Süßigkeiten.
3. Schreiben Sie mit einem Füller! Sie können auch mit einem Kuli schreiben.
4. Ich habe keinen Regenschirm. Ich habe keinen Regenmantel.

5. Für die Frauen ist die Familie wichtig. Für sie ist ihre karriere auch wichtig.
6. Ich war Kind. Ich lernte Schwimmen.

Frage 5. Ergänzen Sie den Dialog!

04

A: Hallo, ich _____?

B: Grüß dich Tom, Ich heisse Anita.

A: _____?

B: Ich komme aus Deutschland, aus Berlin.

A: _____?

B: Ich bin Studentin und lerne hier Medizin.

A: _____?

B : Ja, ich möchte Ärztin werden und den Leuten helfen.

A: Sehr gut! Also, Ich habe jetzt Unterricht. Ich muss gehen. Tschüß!

B : _____.

سوال ۲ :- هيٺين مان ڪنهن به ٻين سوالن جا جواب هر هڪ
رنگل 50 لفظن ۾ لکيو :-
(10)

۱. شاعر نازڪ سبيح 'غزل' ۾ ڪهڙن تڪنيڪن جو ذڪر ڪيو آهي؟
۲. شاعر ديال سبزوئي ۾ ٽينڙن انگ - انگ ٽسمن جي ٻي انگن جو ڪهڙو ذڪر ڪيو آهي؟
۳. سادو ٻڌي. ويل. وسولي جو ڪيئن جي ڪهڙي و لفظن جو بيان ڪيو آهي؟
۴. شاعر هري دنگير مرثيولوڪ ۽ امرلوڪ مان ڪهڙو ٻيٽ سمجهيو آهي؟ ڇو؟

سوال ۳: هيٺين مان ڪنهن به ٻين سوالن جا جواب تفصيلي طور لکيو:
(20)

۱. ماريءَ جي ڪرڙا ڦاري ڪريو.
۲. جانيءَ کي قدرت جو نيم سھڻو ڪيئن لکيو؟
۳. پريءَ جي دل ٺوٺ زمين مٿل ڪيئن هئي؟
۴. محنت پاري کي شهر مان هلي وڃڻ لاءِ ڇڏيو؟

سوال ۴: هيٺين مان ڪنهن به ٻين سوالن جي ملامت لکيو:-
(30)

۱. چونڊن جو چڱو ڇڏيو.
۲. پاڻ جي مارجيٽ ۾ هڪ ڪلام.
۳. جيڪڏهن مان ماسٽر ٿيان ...
۴. منهنجي منڙي ماءُ.

[Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80]

अवालु- 1 हेडिशन मं किनि कि इहनि सुवालनिजा जवाल लिखा:

- (1) पालणा पंचहारुं स माचोई कहिडो कसु कंदु हुआ? (20)
- (2) निरुा जे पीउ लेखका रेव धोकिरे जे कार में कहिडी जाण डिनी?
- (3) उमरु, मारुई रेव संदसि मारुवन खिलफि कीअं रेव मडिकारु?
- (4) दीपनी, प्रीतीअ रेव आशावादी थियाण लाइ कहिडे, नमून समुदाय?
- (5) लेखका ईश्वरी जातिवाणीअ जी रिक्शा, लाल देवल जे धिटीअ में धो नीहिनी वेई?
- (6) अली बेग वलोन कुमई में कहिडे सिलसिले में आया हेओ?
- (7) नरेश संतिवाणीअ रेव कहिडी अरुदांजली डिनी?
- (8) शकश जानकीअ रेव किथे माफिलुा चाहिया रे धो?
- (9) विरिहाडे. वकि जेनीअ, लेखक गोवर्धन शमा रेव कहिडे आयातु डिनी?
- (10) जानकीअ रेव कहिडा शोक हुआ?
- (11) मिडि-डे (M:V: Vny) अरुकार में शैवकशम जे गुम थियाण जी खबर कीअं धुपियलु हेई?
- (12) अमरकोट ते इहे नाले कीअं पिथे?
- (13) वजीर रेव अद्य प्रकाश जे कबूलियतनाम में कहिडे शर्त लिखियलु हेओ?

सुवाल- 2 हेठियन मं किनि कि विनि सुवालनि जा
जवाब हरि हिकु अटिकल 50 लमजनि में लिखे-

- (1) झाड़र नारायण श्याम 'वाजल' में कहियनि (10)
तजादीन जो जिकु कयाँ ओह ?
- (2) झाड़र दयाल आशा समाज में श्रीदंड अलखी-
अलखी किरमानि जो सेइसाक्रियनि जो कहिये
जिकु कयाँ ओह ?
- (3) अचू, टी. एल. कारवाणी जोक्रियनि जो कहिये
वसिफुनि जो कयानु कयाँ ओह ?
- (4) झाड़र हरी किलिगीर मृत्युलोक में अमर
लोक मं कहिये। वहिकर समुझिये ओह सेइके ?

सुवाल- 3 हेठियन मं किनि कि विनि सुवालनि जा
जवाब तमशीलकार लिखे:- (20)

- (1) मारुई अ जी किरिदारनिगारी करिये ।
- (2) जानकी अ रेव कुरियर जो नेम सुहिणो कीअं लुके ?
- (3) प्रीती अ जी दिलि ठाठि जमीन मिसलि कीअं हुई ?
- (4) महंन पारी रेव शाहर मं हली वसाण एाई
घरा चयाँ ?

सुवाल- 4 हेठियन मं किनि कि विनि विषयनि ते
मजिमून लिखे:- (30)

- (1) चंडुनि जो चहियटे
- (2) माजी मार्केट में हिकु कलाक
- (3) जेकरडहिं मं मारतरु अियाँ ---
- (4) मुंहिजी मिठिडी माउ ।

[4701]-107

F.Y. B.A.

URDU

General Paper - I

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) Attempt all questions.
- 2) Figures to the left indicate full marks.

سوال نمبر ۱:- ذیل میں دیے گئے کوئی دس اشعار کی تشریح کیجیے۔

20

۱- کہہ رہی ہے میری خاموشی میں افسانہ مرا
۲- سوزِ بالوں پر بھی خاموشی تجھے منظور ہے
۳- زندگی مضمحل ہے میری شوخیِ خیر میں
۴- دل نے سن کر کہا یہ سب کیج ہے
۵- تو اگر کوئی مدبر ہے تو سن میری صدا
۶- اچھی اول اول گھٹا کالی کالی
۷- آنکھ گو مالوس ہے تیرے در و دیوار سے
۸- جفا جو عشق میں ہوتی ہے وہ جفا ہی نہیں
۹- سمجھ میں آئی حقیقت نہ جیب ستاروں کی
۱۰- مزید خدمت، نہ بیعت، نہ یہ رفعت اچھی
۱۱- ادائے دید سراپا نیا ز تھی شیری
۱۲- فرشتے سکھاتے تھے شبنم کو رونا
۱۳- عقل نے ایک دن یہ دل سے کہا

سوال نمبر ۲:- ذیل میں دیے گئے سوالوں کے جواب لکھیے۔ (کوئی دو)

۱۵

۱- نظم بلال کا خلاصہ لکھیے۔
۲- نظم صبح کا ستاروں کا مرکز خیال بیان کیجیے۔
۳- اقبال کے تیرے دور کی شاعری پر اظہار خیال کیجیے۔
۴- اقبال کی شاعری کی خوبیاں بیان کیجیے۔

۱۵

سوال نمبر ۳ (الف):- افسانہ معصوم بچہ پر اظہار خیال کیجیے۔
افسانہ بد نصیب ماں، خوبیاں بیان کیجیے۔

۱۵

(ب) ۱۔ 'سہوشٹل میں پڑھنا' پر اپنے جملے میں جواب لکھیے۔

یا
سنیما کا عشق پر تبصرہ لکھیے۔

۱۵

سوال نمبر (الف) ۱۔ ذیل میں دیے گئے سوالوں کے جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

۱۔ اقبال کی حیات پر اظہار خیال لکھیے۔

۲۔ بانٹ دراکھی خوبیاں بیان لکھیے۔

۱۵

(ب) ۱۔ پریم چند کی علمی و ادبی خدمات کا جائزہ لکھیے۔

یا
پطرس کی مزاح شعرا پر تبصرہ لکھیے۔

[Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P422

[Total No. of Pages : 3]

[4701]-109

F.Y. B.A.

FRENCH (Beginners)

(2008 Pattern)

Text : Apprenons le Français (Part - 1, 2)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80

Q1. Répondez en français. (5 au choix)

[10]

- 1) Nommez deux types de pains français.
- 2) Nommez deux desserts que vous aimez manger.
- 3) Quel temps fait-il en hiver ?
- 4) Nommez deux fromages français.
- 5) Nommez les jours du weekend ?
- 6) Nommez la grande fête au mois de décembre.
- 7) Où habitez vous? (ville, pays)

Q2. Compréhension. Lisez le passage et répondez aux questions suivantes.

[10]

Cher Aditya,

Je m'appelle Véronique, je suis française et j'habite à Bretigny, en France. Au lycée, j'apprends l'anglais, l'allemand et l'espagnol. L'anglais est une langue très difficile. Je préfère les mathématiques. J'aime aussi le sport et je joue au foot. Et toi, combien de langues étudies-tu ? il y a combien d'élèves dans ta classe ? est-ce que tu pratiques le sport dans ton lycée?

Aujourd'hui, c'est le dernier jour de l'école et je vais à la plage avec mes amis. et tes vacances vont commencer bientôt?

Écris-moi vite

A bientôt

Véronique.

Dites vrai ou faux

1. Véronique n'habite pas en France.
2. Elle apprend trois langues.
3. Aditya écrit la lettre à Véronique.
4. L'anglais est une langue difficile pour Véronique.
5. C'est le premier jour de l'école.
6. Véronique joue au foot.
7. Donner le contraire: aimer, dernier, difficile
8. Nommez un sport .

Q3)Grammaire

A) Conjuguez les verbes:

[10]

- 1) Je (aller) à la piscine.
- 2) Pierre, il (mange) très vite.
- 3) Tu (acheter) du pain.

P.T.O.

- 4) Vous (faire) le travail.
- 5) Ils (aimer) le film.
- 6) Vous (dire) bonjour au professeur.
- 7) Quel âge (avoir)-vous ?
- 8) Tu (parler) à ton professeur ?
- 9) Nous ne (écouter) pas la radio.
- 10) Il (être) Canadien.

B) Mettez l'article partitif

- 1) Nous achetons _____ légumes. (2)
- 2) Il boit _____ eau minérale.

C) Récrivez les phrases avec le contraire (2)

- 1) La montagne est **haute**.
- 2) C'est une **grande** rue.

D) Mettez au négatif : (2)

- 1) C'est un garçon intelligent.
- 2) Il y a un chien dans la classe.

E) Mettez au pluriel : (2)

- 1) J'ai un livre français.
- 2) C'est un village indien.

F) Mettez au féminin. (2)

- 1) L'acteur est souriant.
- 2) L'homme est actif et beau.

G) Mettez un adjectif possessif convenable : (2)

- 1) Elles parlent souvent à _____ amis ?
- 2) Pierre donne le livre à _____ mère.

H) Mettez les phrases en ordre. (2)

- 1) habitons/ à / nous / Pune / n' / pas
- 2) garçons/ les/ sportifs/ sont/ les

I) Corrigez les fautes. (2)

- 1) Il écrivent sa lettres.
- 2) Ton tante est canadienne ?

J) Trouvez l'intrus. (2)

- 1) ordinateur / professeur/ chanteur / acteur
- 2) il /lui / nous/ je / elle

K) Récrivez selon les indications : (6)

- 1) Les fleurs sont ---- (blanc / blanches/blancs/) (choisissez un adjectif)
- 2) Le professeur parle ____ étudiant. (au, à la aux à l' (mettez l'article contracté)
- 3) Il prépare les repas. Qui est-ce ? Il est ____ (boulanger / chef / serveur)
- 4) Il est _____ (nationalité), il habite en Chine.
- 5) Janvier est le _____ mois de l'année. (Utilisez les nombres ordinaux)
- 6). Nous mangeons ____ œufs au petit déjeuner.
(Utilisez l'article partitif)

L) Reliez les colonnes.

(6)

1. L'euro	a) les montagnes
2. Le 14 juillet	b) le fleuve
3. Les Alpes	c) la monnaie
4. Le Bordeaux	d) la Fête Nationale.
5 Le parfum	e) Chanel
6. La Seine	f) le vin

Q4) Traduisez en anglais.

(10)

C'est le mois de décembre. Les enfants sont très heureux parce que les vacances vont commencer. Le 25 décembre, c'est Noël. Il fait très froid et il y a beaucoup de neige. Les enfants veulent jouer dans la neige et ils veulent aussi faire le bonhomme de neige. Tout le monde décore la maison avec les ampoules, les guirlandes et bien sur il y a le joli sapin. On décore le sapin avec les bougies et les cadeaux. Le soir, toute la famille vient dans le salon et on mange, on danse et on chante les chants de Noël. L'atmosphère est gai et joyeux.

Q5) Ecrivez une composition sur

(10)

Mon ami/e **OU**
 Ma classe **OU**
OU
 Ma maison

[Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P424

[Total No. of Pages : 3]

[4701]-112
F.Y. B.A.
PERSIAN
General Paper - I
(2008 Pattern)

[Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80]

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right side indicate full marks.

Q1) Explain with examples (Any Ten) :

[20]

2 - مراة النطير	1 - استعاره
4 - اشتقاق	3 - لف و نشر
6 - تشبيه	5 - تضاد
8 - تجنيس مكرر	7 - تلميح
10 - رد العجز على الصدر	9 - تجنيس تام
12 - حسن تحليل	11 - مبالغه
	13 - تجنيس خطي

Q2) Write short notes on Any Two :

[10]

2 - مرثيه	1 - مثنوى
4 - غزل	3 - رباعي

Q3) A) Reproduce Any One story.

[10]

2 - حكايت زاغ و شير	1 - حكايت ملك مصر
	3 - حكايت نوشيروان

B) Write short notes (Any One) :

[10]

2 - حافظ شيرازي	1 - يروين اعصابي
4 - مرزا غالب	3 - ملك الشعراء بهار

P.T.O.

Q4) A) Explain in Persian or Translate and explain in English, Urdu or Marathi (Any Five): [10]

- (1) خدایا جهان بادشاهی تراست
ز ما خدمت آید خدای تراست
- (2) صفای باغ هستی نیک کاریست
چهره رونق باغ ب رنگ و صفا را
- (3) نیست سنان ترا تفرقه بدرو هلال
باده میناب بود در شب آدینه ما
- (4) نه ز شرم جمال تو هر ماه
در حجاب عدم نیاں گردد
- (5) گر بکوه اندر پلنگ بودی
سخت فک و تیز جنگی بودی
- (6) ازین پیر مردگی مارا نمی نیست
که گل را زندگانی جزدمی نیست
- (7) هر که بیسوده گردن افرازد
خویشتن را بگردن اندازد

B) Translate the passages in English, Urdu or Marathi (Any Two): [12]

- (1) در ولایت را ضرورتی بود که کلبی از خانه یاری بزدید و نطقه
کرد حاکم فرمود که دستش ببریید - صاحب کلیم شفاعت کرد
که من او را بخل کردم - گفت شفاعت تو حد شرع فرو نگذارم -
گفت آنچه فرمودی راست است
- (2) هارون رشید را چون ملک مصر مسلم شد گفت: خلاف آن طاعتی که

بغزوہ ملک مصر دیکھو خدائی کرد نہ بخشیم۔ اس ملک را الا تجسیس ترین
 بندگان سیاہے داشت خضیب نام ملک مصر ہوں ارزانی داشت۔ آورده اند
 کہ عقل و رایت او تا بجائے بود کہ طائفہ شرارت مصر شکایت آور دندش کہ پنبہ
 کا شتہ بودیم بر تار نیل باران بے وقت آمد و تلف شد، گفت پیشم بالیسے
 کا شت تا تلف نہ شدے۔

(3) شغال گفت، میرا من اس خیال بگردید کہ شیر او را امان داده است و

بخدیت خویش آورده ہر کہ ملک را بر عہد شکنی کوشش نماید و در

کشتن امان داده دلیر گرداند، خیانت در دولت خواہی کردہ باشد و

خائن بہر حال مردود است و خدا و خلق ازو ناخستود۔ زاع گفت، اگر

عیلہ در ان اندیشیدہ شیر را از عہدہ اس عہد بیرون آور دید۔

C) Translate the unseen English passage in Persian, Urdu or Marathi.[8]

A thief entered the house of a pious man. However much he searched, the could not get anything. He turned Back dejected.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P425

[Total No. of Pages : 3

[4701] - 113

F.Y. B.A.

संस्कृत (SANSKRIT)

G - 1 : सुरभारती (Surabhārati)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 60

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य .

All questions are compulsory.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

Figures to the right indicate full marks.

Q1) 'अ' आणि 'ब' विभागातील प्रत्येकी कोणत्याही दोहोंचे मराठीत अथवा इंग्रजीत भाषांतर करा. [20]

Translate each two from 'A' and 'B' sections into Marathi or English.

विभाग - 'अ' /Section - 'A'

- i) मैत्रेयीति होवाच याज्ञवल्क्यः। प्रव्रजिष्यन् वा अरेऽहमस्मात् स्थानादस्मि। हन्त तेऽनया कात्यायन्याऽन्तं करवाणीति। सा होवाच मैत्रेयी - यन्नु म इयं भगोः सर्वा पृथिवी वित्तेन पूर्णा स्यात् स्यान्वहं तेनामृताहो 3 नेति। नेति होवाच याज्ञवल्क्यः।
- ii) 1893 ख्रिस्ताब्दे शिकागो इत्यत्र संपन्नस्य कोलम्बियन् विश्वप्रदर्शनस्य इयं सर्वधर्मपरिषद् खिलपर्व इव आसीत्। कलाः वाङ्मयमित्यादिषु विषयेषु दृश्यमानं धर्मस्य प्रभावं वीक्षमाणैः प्रदर्शनचालकैः अस्मिन् प्रदर्शने कला-तन्त्रभिः सह धर्माय अपि सर्वधर्मपरिषद् रूपेण स्थानं प्रदत्तम्।
- iii) अथ तौ द्वावपि गृहं प्राप्य पित्रोरग्रतो विहसन्तौ ज्येष्ठस भ्रातृचेष्टितमूचतुः। यथा गजं दृष्ट्वा दूरतोऽपि नष्टः। सोऽपि तदाकर्ण्य कोपाविष्टमनाः प्रस्फुरिताधरपल्लवस्ताम्रलोचनस्त्रिशिखां भ्रुकुटिं कृत्वा तौ निर्भर्त्सयन् परुषतरवचनान्युवाच।

P.T.O.

विभाग - 'ब' /Section - 'B'

- i) लौकिकानां हि साधुनामर्थं वागनुवर्तते।
ऋषीणां पुनराद्यानां वाचमर्थोऽनुधावति॥
ग्रहाणां चरितं स्वप्नो निमित्तान्युपयाचितम्।
फलन्ति काकतालीयं तेभ्यः प्राज्ञा न बिभ्यति॥
- ii) स्वीयान् द्वेष्टि जनान्, परेष्वधिकृतिं प्रेप्त्यहंकारतः
सद्धर्मानपि जोहवीति विपुले दुष्पूरतृष्णानले।
निन्दन्त्येष यथोपलब्धमुदितानस्मान् मृगानित्यहो
यद्येतन्मनुजत्वमस्य पशुता मौढ्याश्रितैवास्तु नः॥
- iii) क्षणं बालो भूत्वा क्षणमपि युवा कामरसिकः
क्षणं वित्तैर्हीनः क्षणमपि च संपूर्णविभवः।
जराजीर्णैरङ्गैर्नट इव वलीमण्डितनु-
नरः संसारान्ते विशति यमधानीजवनिकाम्॥

Q2) 'अ' आणि 'ब' विभागातील प्रत्येकी कोणत्याही एकाचे ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा. [10]

Explain with reference to context any one from each section, section 'A' and 'B'.

विभाग - 'अ' /Section - 'A'

- i) न च तत्र आरामा विहारार्था वा शाला स्युः।
ii) लब्धावसरो नवसेवक इव निकटीबभूवास्य मन्मथः।

विभाग - 'ब' /Section - 'B'

- i) प्रमाणं भवाब्धेरिदं मामकानाम्।
ii) युक्तं हि यशसा युक्तं मरणं लोकसम्मतम्।

Q3) 'अ' आणि 'ब' विभागातील प्रत्येकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर द्या.

[20]

Write an essay type answer to any one from each section, 'A' and 'B'.

विभाग - 'अ' /Section - 'A'

i) गौतमस्य चातुर्यम् पाठाचे रसग्रहण करा.

Appreciate the lesson गौतमस्य चातुर्यम्.

ii) नवीन गाव वसविण्याबाबत कौटिल्य कोणत्या सूचना करतो?

Which suggestions are given by Kautilya regarding settlement of a new town?

विभाग - 'ब' /Section - 'B'

i) हेमन्तवर्णनम् पाठाचे रसग्रहण करा.

Appreciate the lesson हेमन्तवर्णनम्.

ii) भारतवीरप्रशस्ती हा पाठ आधुनिक काव्याचा नमुना कसा आहे हे स्पष्ट करा.

Explain how भारतवीरप्रशस्ती is an example of Modern Poetry.

Q4) पुढील उतारा मराठी किंवा इंग्रजीत अनुवादित करा.

[10]

Translate the following passage into Marathi or English.

अस्ति गौतमस्यारण्ये प्रस्तुतयज्ञः कश्चिद्ब्राह्मणः। स च यज्ञार्थं ग्रामान्तराद् छागमुपक्रीय स्कन्धे धृत्वा गच्छन्धूर्तत्रयेणावलोकितः। ततस्ते धूर्ता यद्येष छागः केनाप्युपायेन लभ्यते तदा कपटबुद्धेः उत्कर्षो भवतीति समालोच्य वृक्षत्रयतले क्रोशान्तरेण तस्य ब्राह्मणस्यागमनं प्रतीक्ष्य पथि स्थिताः। तत्रैकेन धूर्तेन गच्छन्स ब्राह्मणोऽभिहितः—भो ब्राह्मण किमिति कुक्कुरः स्कन्धेनोह्यते। विप्रेणोक्तम्—नायं कुक्कुरः किन्तु यज्ञच्छागः। अथानन्तरस्थितान्येन धूर्तेन तथैवोक्तम्। तदाकर्ण्य ब्राह्मणश्छागं भूमौ निधाय मुहुर्निरीक्ष्य पुनः स्कन्धे कृत्वा दोलायमानमतिश्चलितः। यतः। सतामपि मतिः खलोक्तिभिः दोलायते इति सत्यम्। ताभिर्विश्वासितश्चासौ चित्रकर्णवत् म्रियते।

[4701] - 114

F.Y. B.A.

G - I : ARDHAMAGADHI PRAKRIT

प्राकृत गद्य पद्य वेचे क्र. 5

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Q1) Translate into English or Marathi any two.

[8]

कोणत्याही दोहोंचे मराठी किंवा इंग्रजीत भाषांतर करा.

- i) सुहदिणंमि सालंगणसमीवे सो हत्थी रण्णा आणाविओ। पडिहारं पेसिऊण हक्कारिओ सेट्ठी। अप्पणो समं कराविओ सिंगारं। अंकुसं घेतूण राया निविट्टो अग्गासणे, पच्छासणे निवेसिओ सेट्ठी। एत्थंतरम्मि जंगमो सुवण्णसेलो व्व हत्थी चलिओ। विम्हयवसेण लोएण जयसट्टो विहिओ। ठाणे ठाणे कीरंतमंगलो सो राया जुगाइदेवस्स अग्गओ पत्तो।
- ii) एगया सा निय-घर-समीव-वासिणीए खत्तियाणीए घरे गंतूण कहेइ-हे-पियसहि! तुं तव भत्तुणो सव्वं वत्थभूसं मज्झं अप्पेहि, मम किं पि पयोयणं अत्थि। तीए खत्तियाणीए अप्पणो पिअस्स असि-सहिअं सिर-वेढण-कडिपट्टाइ-सुहडवेसं सव्वं समप्पिअं। सा गहिऊण गेहे गया। जया, रत्तीए एगो जामो गओ तया सा तं सव्वं सुहड-वेसं परिहाय, असिं गहिऊण निस्संचारे रायपहम्मि निग्गया।
- iii) तीए कहियं, 'एत्थत्थि वेसमणो नाम सत्थवाहो। तस्स धूया सिरिमई। सा मए बाल-भावाओ आरब्भ पालिया जा तुमए हत्थि-संभमाओ रक्खिया। तीए हत्थि-संभमुच्चारियाए उज्झिऊण भयं जीविय-दायगो त्ति मुणिऊण तुमं साहिलासं पलोइओ। तओ अच्चंत-सुंदर-रूव जोव्वण-लायण्ण-कला-कोसल्लाणं पगरिसो त्ति काऊण समुप्पन्नो तीए तुज्झोवरि दढमणुरागो।

P.T.O.

Q2) Explain with reference to the context any two.

[8]

कोणतेही दोन संदर्भ स्पष्ट करा.

- i) 'उक्कडस्स पणियं, न य विसेसो सुभासुभेसु कओ'।
- ii) 'लहुं मे परम-रमणिज्जं वासहरं सज्जेहि'।
- iii) हुं हुं सव्वं मुंचेहि अन्नहा मारइस्सं।
- iv) लाभा लोभो पवड्डइ।

Q3) Write in detail about benefit of the service done to.

[16]

देव and गुरू with reference to देवपालकहा.

देवपालकहाचा विशेष संदर्भ देऊन देवांची व गुरूची सेवा केल्याने कोणते फायदे होतात ते सविस्तर लिहा.

OR / किंवा

How the wife of goldsmith taught a lesson to goldsmith?

सोनाराच्या पत्निने सोनाराला धडा कसा शिकविला?

Q4) Write critical note on any one.

[8]

कोणत्याही एकावर विवेचक टीप लिहा.

- i) सांबs wisdom

सांबाची हुशारी

OR / किंवा

Dialogue of विदूषक and निपुणिका.

विदूषक आणि निपुणिका यांचा संवाद.

Q5) Translate into English or Marathi any two of the following passages : [8]

पुढीलपैकी कोणत्याही दोन उताऱ्यांचे इंग्रजीत अथवा मराठीत भाषांतर करा.

- i) सव्वाअरेण मग्गह पिअं जणं जइ सुहेण वो कज्जं।
जं जस्स हिअअ-दइअं, तं ण सुहं जं तहिं णत्थि॥
जं जं आलिहइ मणो आसाव वृहिं हिअअ-फलअम्मि।
तं तं बालो व्व विही णिहुअं हसिऊण पम्हुसइ॥
जे जे कुणिणो, जे जे अ चाइणो जे विउड्ढविण्णाणा।
दारिद! रे विअक्खण! ताणं तुमं साणुराओं सि॥
- ii) जाइ-पराजइओ खलु कासि नियाणं तु हत्थिणपुरम्मि।
चुलणीए बंभदत्तो उववन्नो पउमगुम्माओ॥
कंपिल्ले संभूओ चित्तो पुण जाओ पुरिम तालम्मि।
सेट्ठि-कुलम्मि विसाले धम्मं सोऊण पव्वइओ॥
कंपिल्लम्मि य नयरे समागया दो वि चित्तसंभूया।
सुह-दुक्ख-फल-विवागं कहेति ते एक्कमेक्कस्स॥
- iii) अत्थि महावड-गामे वसंतपालो त्ति ठक्कुरो तत्थ।
टउओ गाम-तलारो तं गामं रक्खार निच्चं॥
गामाहिवस्स अच्चंत-वल्लहो अत्थि कुक्कुडो एक्को।
जस्स सिहा सोहइ पउमराय-घडिय व्व आरन्ता॥
नजइ जस्स पिसंगं चंचुमुंडं जच्च-कंचणमयं व।
रेहइ घुसिण-विलिन्तं व पिंजरं जस्स चलण-जुयं॥

Q6) Explain with reference to the context any two of the following : [8]

पुढीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा.

- i) मंतिस्स जेण एए दो वि जणा सिक्खमाणीया।
- ii) स-कम्म-बीओ अवसो पयाइ परं भवं सुंदरं पावगं वा।
- iii) चंडा भणइ “मए सहि, सुविणो दिट्ठो इमो न उण सच्चं।”

Q7) Explain momentary existence of all the worldly things with the help of lesson अद्दुवाणुवेक्खा. [16]

अद्दुवाणुवेक्खा पाठाच्या आधारे जगातील सर्व वस्तुंचे क्षणभंगुरत्व स्पष्ट करा.

OR / किंवा

Describe different stories from the lesson ‘धुत्ताणं अब्भुय-कहाणयाइ’.

‘धुत्ताणं अब्भुय-कहाणयाइ’ या पाठामध्ये आलेल्या विविध कथांचे वर्णन करा.

Q8) Write a critical paragraph on any one of the following : [8]

पुढीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर विवेचक परिच्छेद लिहा.

- i) सज्जन
- ii) केगई

G - I: PĀLI KUSUMĀÑJALI

(2008 Pattern)

[Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 60

Q1) Translate into English or Marathi. (Any Two)

[24]

इंग्रजी किंवा मराठीत भाषांतर करा. (कोणतेही दोन)

- i) एवं मे सुतं – एकं समयं भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे। तेन खो पन समयेन आयस्मा नन्दो भगवतो भाता मातुच्छापुत्तो सम्बहुलानं भिक्खूनं एवमारोचेति – “अनभिरतो अहं, आवुसो, ब्रह्मचरियं चरामि; न सक्कोमि ब्रह्मचरियं सन्धारेतुं, सिक्खं पच्चक्खाय हीनायावत्तिस्सामी”ति। अथ खो अज्जतरो भिक्खु येन भगवा तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदि। एकमन्तं निसिन्नो खो सो भिक्खु भगवन्तं एतदवोच – “आयस्मा, भन्ते, नन्दो भगवतो भाता मातुच्छापुत्तो सम्बहुलानं भिक्खूनं एवमारोचेति – “अनभिरतो अहं, आवुसो, ब्रह्मचरियं चरामि, न सक्कोमि ब्रह्मचरियं सन्धारेतुं, सिक्खं पच्चक्खाय हीनायावत्तिस्सामी”ति।
- ii) “यानि कानिचि, भिक्खवे, ओपधिकानि पुज्जकिरियवत्थूनि सब्बानि तानि मेत्ताय चेतोविमुत्तिया कलं नाग्घन्ति सोळसिं। मेत्तायेव तानि चेतोविमुत्ति अधिग्गहेत्वा भासते च तपते च विरोचति च। सेय्यथापि, भिक्खवे, या काचि तारकरूपानं पभा सब्बा ता चन्दिद्या पभाय कलं नाग्घन्ति सोळसिं, चन्दपभायेव ता अधिग्गहेत्वा भासते च तपते च विरोचति च; एवमेव खो, भिक्खवे, यानि कानिचि ओपधिकानि पुज्जकिरियवत्थूनि सब्बानि तानि मेत्ताय चेतोविमुत्तिया कलं नाग्घन्ति सोळसिं, मेत्तायेवतानि चेतोविमुत्ति अधिग्गहेत्वा भासते च तपते च विरोचति च।
- iii) “एकच्चानं जच्चन्धानं हत्थिस्स सीसं दस्सेसि – ‘एदिसो, जच्चन्धा, हत्थी’ति। एकच्चानं जच्चन्धानं हत्थिस्स कण्णं दस्सेसि – ‘एदिसो, जच्चन्धा, हत्थी’ति। एकच्चानं जच्चन्धानं हत्थिस्स दन्तं दस्सेसि – ‘एदिसो, जच्चन्धा, हत्थी’ति। एकच्चानं जच्चन्धानं हत्थिस्स सोण्डं दस्सेसि – ‘एदिसो, जच्चन्धा, हत्थी’ति। एकच्चानं जच्चन्धानं हत्थिस्स कायं दस्सेसि – ‘एदिसो, जच्चन्धा, हत्थी’ति। एकच्चानं जच्चन्धानं हत्थिस्स पादं दस्सेसि – ‘एदिसो, जच्चन्धा, हत्थी’ति। एकच्चानं जच्चन्धानं हत्थिस्स सत्थिं दस्सेसि – ‘एदिसो, जच्चन्धा, हत्थी’ति। एकच्चानं जच्चन्धानं हत्थिस्स नड्डुं दस्सेसि – ‘एदिसो, जच्चन्धा, हत्थी’ति। एकच्चानं जच्चन्धानं हत्थिस्स वालधिं दस्सेसि – ‘एदिसो, जच्चन्धा, हत्थी’ति।

Q2) Explain with reference to context. (Any Four)

[16]

संदर्भासहीत स्पष्टीकरण करा. (कोणतेही चार)

- i) 'एदिसो, देव, हत्थी सेय्यथापि सम्मज्जनी'ति।
- ii) ठितेन कायेन ठितेन चेतसा, तिट्ठं निसिन्नो उद वा सयानो।
- iii) "पस्ससि नो त्वं, नन्द, इमानि पञ्च अच्छरासतानि ककुटपादानी"ति?
- iv) "मेत्तस्स चित्तस्स सुभावितस्स, कलम्पि ते नानु भवन्ति सोळसिं।
- v) स वे सम्मद्दसो भिक्खु, यतो तत्थ विमुच्चति।
- vi) यस्स कायेनवाचाय, मनसा नत्थि दुक्कटं।

Q3) Answer any one of the following question:

[12]

खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

Explain in detail about structure and style of Apannka Jataka?

अपण्णं कजातकाच्या शैली व विषयवस्तू बद्दल सविस्तर लिहा.

OR

Explain in detail information about sundarik sutta?

सुंदरिक सुत्त या विषयावर सविस्तर लिहा.

Q4) Write a short note on any two:

[8]

खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर सविस्तर टीपा लिहा.

- i) Brahman Vagga
ब्राह्मण वग्ग
- ii) Sella sutta
सेल्ल सुत्त
- iii) Nalak sutta
नालक सुत्त

[4701]-116

F.Y. B.A.

ARABIC General - I

(2008 Pattern)

[Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80]

- N.B.:- 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

1. Translate into English or Urdu or Marathi any two of the following Passages : 20

(الف) رَأَيْتُ هَلَالَ رَمَضَانَ يَوْمَ السَّيْتِ -
فَرِحْتُ بِرُؤْيَا وَبِيَةِ الْعَلَالِ وَصُمْتُ يَوْمَ
الْأَحْسِ - وَمَا لَتَجِبْتُ - قَالَ لِي وَالِدِي
يَوْمَ الْأَثْنَيْنِ - هَلْ أَنْتَ صَائِمٌ يَا مَاجِدُ -
الْيَوْمَ ؟ قُلْتُ لَنَعَمْ يَا أَبِي - وَأَصُومُ -
إِنْ شَاءَ اللَّهُ كُلَّ يَوْمٍ - فَرِحَ وَالِدِي وَ
دَعَا لِي بِالْخَيْرِ - وَقَالَ : هَذَا الشَّهْرُ
شَهْرٌ مُبَارَكٌ - شَهْرٌ خَيْرٌ وَبِرَكَّةٍ -
شَهْرٌ صَدَقَاتِهِ وَعِبَادَتِهِ - فِيهِ لَيْلَةٌ
مُبَارَكَةٌ - هِيَ لَيْلَةُ الْقَدْرِ وَهِيَ
خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ فِيهَا نَزَلَ كِتَابُ

اللَّهُ (الْقَرْنُ الْكَرِيمُ) فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ
لِقَبْلِ اللَّهِ التَّوْبَةَ - وَهُوَ تَوَابٌ رَحِيمٌ -

(ب) الْوَلَدُ جَالِسٌ عَلَى الْكُرْسِيِّ هُوَ مَسْرُورٌ
الْبِنْتُ جَالِسَةٌ عَلَى السَّرِيرِ هِيَ -
مَسْرُورَةٌ - التَّلْمِيذُ حَاضِرٌ فِي الْفَصْلِ -
هُوَ لَشَيْطَانٍ - الْأَبُ وَقَفَ فِي الْبَيْتِ
هُوَ غَاضِبٌ - الْمُدْرِسُ رَاجِعٌ إِلَى الْبَيْتِ -
هُوَ كِسْلَانٌ - أَنَا أَرَكْتُ الدَّرَاجَةَ وَ
أَذْهَبُ إِلَى الْجَنِينَةِ مَسَاءً - أَتْرَكْتُ
الدَّرَاجَةَ عِنْدَ الشَّجَرَةِ وَأَسْبَحُ
فِي الْبِرْكَةِ وَأَفْرَحُ - أَنْتَ تَدْخُلُ
الْفَصْلَ الْآنَ وَتَفْتَحُ الْكِتَابَ وَتَقْرَأُ
الدَّرْسَ وَتَكْتُبُ الْإِمْلَاءَ وَتَسْمَعُ
كَلَامَ الْأَسْنَادِ - سَلِمَى تَدْخُلُ الْمَطْبِعَ
وَتَخْبِلُ الْإِنَاءَ - وَتَطْبِخُ الطَّعَامَ -

(ج) حَامِدٌ يَهْدِي إِلَى الْمَدْرَسَةِ فِي الْمِيْعَادِ
هُوَ لَقِفَ بِالْبَابِ وَيَطْرِقُ الْبَابَ -
سَعَادٌ تَسْمَعُ طَرِقَ الْبَابِ - هِيَ لِقُرْبِ

مِنَ الْبَابِ وَلَقَّتْهُ الْبَابَ حَامِدٌ
لِيَصِلَ إِلَى الْحُجْرَةِ - وَيَخْلَعُ اللَّبَاسَ
وَيَلْبَسُ لِبَاسًا آخَرَ - نَظَرَ حَامِدٌ قَعُ
عَلَى الْمَكْتَبِ - مَوَجَّهًا الرِّسَالَةَ
حَامِدٌ يَأْخُذُ تِلْكَ الرِّسَالَةَ - هُوَ
لِقَرَأَتِهَا وَيَضَعُهَا فِي الْجَيْبِ -

2.(A) Translate into "English" any
Five of the following Sentences: 10

- ① الرَّجُلُ الْمَرِيضُ ذَاهِبٌ إِلَى عِيَادَةِ قَرِيْبِهِ -
- ② أَلَسْتُ الضَّغِيْرَةَ لَعِيْبَةً فِي الْحَدِيقَةِ -
- ③ التَّلْمِيذُ ذَاهِبٌ إِلَى الْمَدْرَسَةِ -
- ④ عَلِيٌّ رَاجِعٌ مَعَ فَاطِمَةَ مِنَ الشُّوْقِ -
- ⑤ هُوَ ذَاهِبٌ إِلَى بَيْتِ صَدِيقِهِ -
- ⑥ حَدِيقَةُ الْجَامِعَةِ كَبِيْرَةٌ وَجَمِيْلَةٌ -
- ⑦ هَلْ أَخَذْتَ الْكِتَابَ فِي الْمَكْتَبَةِ -
- ⑧ لَوْنُ سَيَّارَةٍ جَمِيْلٌ -

(B) Translate into "Arabic" any Five of the following sentences: 10

1. That Car is beautiful.
2. This bus is coming from the College.
3. The chair is comfortable.
4. The girl is sitting on the Chair.
5. In the fridge there is an apple.
6. On the window there is a Curtain.
7. His office is far from his home.
8. She is busy in her office.

3. Define and illustrate any two of the following: 10

- ① المبتدأ والخبر ② حروف التهجاء -
- ③ اسم الإشارة ④ الضمائر -

4(A) Write in detail any two of the following: 20

- ① الشعر الجاهلي ② حسان
- ③ المعلقات

(B) Summarise any two of
the following: 10

١- عُرْسُ الْفَرِاشَةِ -

٢- جَزَاءُ الْخِيَانَةِ

٣- عَاقِبَةُ النِّزَاعِ الْجِرْمَانُ -

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P429

[Total No. of Pages : 8

[4701] - 117
F.Y. B.A.
ECONOMICS
G - 1 : Indian Economy
(2008Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions in 50 words each (any two) : **[10]**

- i) State the concept of developed economy.
- ii) State the concept of Net National Product.
- iii) State the concept of quality population.
- iv) State the features of MNCs.

Q2) Write notes in 100 words each (any four) : **[20]**

- i) Human Development Index.
- ii) Per Capita Income.
- iii) Age composition.
- iv) Industrialization.
- v) Social security.
- vi) Five year plan.

P.T.O.

Q3) Answer the following questions in 200-250 words each (any three) : [30]

- i) Explain the characteristics of Indian Economy.
- ii) State the difficulties of National Income Measurement.
- iii) State the features of Indian Industrial Labour.
- iv) Explain the objectives of planning.
- v) Explain the causes of growing population in India.

Q4) Answer the following questions in 500 words each (any one) : [20]

- i) Explain the defect in agricultural marketing and measuring adopted in agriculture marketing in India.
- ii) Explain the salient features of Maharashtra Economy.

Total No. of Questions : 4]

P429

[4701] - 117

F.Y. B.A.

अर्थशास्त्र

G - 1 : भारतीय अर्थव्यवस्था

(2008 पॅटर्न)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 50 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

- i) विकसित अर्थव्यवस्थेची संकल्पना सांगा.
- ii) निव्वळ राष्ट्रीय उत्पादनाची संकल्पना सांगा.
- iii) लोकसंख्येच्या गुणवत्तेची संकल्पना सांगा.
- iv) बहुराष्ट्रीय कंपन्यांची वैशिष्ट्ये सांगा.

प्रश्न 2) प्रत्येकी 100 शब्दात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

- i) मानवी विकास निर्देशांक
- ii) दरडोई उत्पन्न
- iii) वयोरचना
- iv) औदयोगिकरण
- v) सामाजिक सुरक्षितता
- vi) पंचवार्षिक योजना

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 200 ते 250 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) [30]

- i) भारतीय अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ii) राष्ट्रीय उत्पन्न मोजमापाच्या अडचणी सांगा.
- iii) भारतीय औद्योगिक कामगाराची वैशिष्ट्ये सांगा.
- iv) नियोजनाची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- v) भारतातील लोकसंख्या वाढीची कारणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालील प्रश्नांची उत्तरे 500 शब्दांत लिहा. (कोणताही एक) [20]

- i) भारतातील कृषीमाल विपनणातील दोष स्पष्ट करा. आणि कृषीमाल विपनणातील दोष दूर करण्यासाठी करण्यात आलेल्या उपाययोजना स्पष्ट करा.
- ii) महाराष्ट्राच्या अर्थव्यवस्थेची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

P429

[4701] - 117
F.Y. B.A.
ECONOMICS
G - 1 : Agricultural Economics
(2008Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions in 50 words each (any two) : **[10]**

- i) Explain the nature of Agricultural Economics.
- ii) Explain the concept of Live stock management.
- iii) State the types of Agricultural labour.
- iv) Explain the objectives of World Trade Organization.

Q2) Write notes in 100 words each (any four) : **[20]**

- i) Green Revolution.
- ii) Bio - Technology.
- iii) Market model Act 2007.
- iv) Drips Irrigation.
- v) Self Help Group.
- vi) Rayat Bazaar.

Q3) Answer the following questions in 200-250 words each (any three) : **[30]**

- i) Explain the causes of suicide of the farmers in India.
- ii) Explain the problems of Agricultural Marketing.
- iii) Explain the problems of Agricultural subsidies
- iv) State the traditional methods of irrigation.
- v) State the issues of Agricultural price setting.

Q4) Answer the following questions in 500 words each (any one) : **[20]**

- i) Explain the causes of low productivity of Agricultural in India.
- ii) State and explain the advantages and disadvantages of World Trade Organization related to Indian Agricultural.

Total No. of Questions : 4]

P429

[4701] - 117

F.Y. B.A.

अर्थशास्त्र

G - 1 : कृषी अर्थशास्त्र

(2008 पॅटर्न)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 50 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [10]

- i) 'कृषी अर्थशास्त्राचे' स्वरूप स्पष्ट करा.
- ii) 'पशुधन व्यवस्थापन' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- iii) शेतमजूरांचे प्रकार सांगा.
- iv) जागतिक व्यापार संघटनेची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) प्रत्येकी 100 शब्दात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

- i) हरीत क्रांती
- ii) जैव-तंत्रज्ञान
- iii) बाजार प्रतिमान कायदा-2007
- iv) ठिबक सिंचन
- v) स्वयं सहायता गट
- vi) रयत बाजार

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 200 ते 250 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन) [30]

- i) भारतीय शेतकऱ्यांच्या आत्महत्यांची कारणे स्पष्ट करा.
- ii) शेतमाल विपननाच्या समस्या स्पष्ट करा.
- iii) कृषी अनुदानाच्या समस्या स्पष्ट करा.
- iv) जलसिंचनाच्या पारंपारिक पद्धती स्पष्ट करा.
- v) शेतमाल किंमत निर्धारणाची साधने सांगा.

प्रश्न 4) खालील प्रश्नांची उत्तरे 500 शब्दांत लिहा. (कोणताही एक) [20]

- i) भारतातील शेतीची उत्पादकता कमी असण्याची कारणे स्पष्ट करा.
- ii) जागतिक व्यापार संघटनेचे भारतीय शेतीच्या संदर्भात फायदे-तोटे सांगा व स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P430

[Total No. of Pages : 8

[4701] - 118

F.Y. B.A.

POLITICAL SCIENCE

**G - 1 : Government & Politics of Maharashtra
(2008 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any two questions. (In 50 words each)

[10]

- i) Bombay State.
- ii) Distribution of the population of Maharashtra.
- iii) Backwardness of Marathwada.
- iv) Fazal Ali Commission.

Q2) Attempt any four questions. (In 100 words each)

[20]

- i) Economy of Maharashtra.
- ii) Marathwada Vikas Andolan.
- iii) Movement of Shetkari Sanghatana.
- iv) Politics of BJP.
- v) State Election Commission.
- vi) Agriculture policy of Maharashtra government.

P.T.O.

Q3) Attempt any three questions. (In 250 words each)

[30]

- i) Explain the relations of Maharashtra state with central government.
- ii) Describe the Loksabha election of 1989.
- iii) Write about the politics of Bahujan Mahasangh.
- iv) Explain the backwardness of Vidarbha.
- v) Write an essay on Dalit movement after 1957.

Q4) Attempt any one question. (In 500 words)

[20]

- i) Write an essay on the performance of Congress Party.
- ii) State the composition, power & functions of Grampanchayat.

Total No. of Questions : 4]

P430

[4701] - 118

F.Y. B.A.

राज्यशास्त्र

G - 1 : महाराष्ट्राचे शासन आणि राजकारण

(2008 पटर्न)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 50 शब्दांत) [10]

- i) मुंबई राज्य
- ii) महाराष्ट्राच्या लोकसंख्येचे वितरण
- iii) मराठवाड्याचे मागासलेपण
- iv) फाजल अली कमिशन

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 100 शब्दांत) [20]

- i) महाराष्ट्राची अर्थव्यवस्था
- ii) मराठवाडा विकास आंदोलन
- iii) शेतकरी संघटनेचे आंदोलन
- iv) भाजपचे राजकारण
- v) राज्य निर्वाचन आयोग
- vi) महाराष्ट्र शासनाचे कृषी धोरण

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 250 शब्दांत)

[30]

- i) महाराष्ट्र राज्याचे केंद्र शासनाशी संबंध स्पष्ट करा.
- ii) 1989 च्या लोकसभा निवडणुकीचे विश्लेषण करा.
- iii) बहुजन महासंघाच्या राजकरणाबद्दल लिहा.
- iv) विदर्भाचे मागासलेपण स्पष्ट करा.
- v) 1957 नंतरच्या दलित चळवळीवर निबंध लिहा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (500 शब्दांत)

[20]

- i) काँग्रेस पक्षाच्या कामगिरीवर निबंध लिहा.
- ii) ग्रामपंचायतीची रचना, अधिकार व कार्ये सांगा.

Total No. of Questions : 4]

P430

[4701] - 118

F.Y. B.A.

POLITICAL SCIENCE

**G - 1: "Social and Political Movements in Modern Maharashtra."
(2008Pattern) (Optional)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any two questions. (In 50 words)

[10]

- i) Non- Brahamin Movement.
- ii) Issues in Bombay.
- iii) Adivasi Movement.
- iv) Farmer's Movement.

Q2) Attempt any four questions. (In 100 words)

[20]

- i) Issues in Satyashodhak movement.
- ii) Sanyukta Maharashtra movement.
- iii) Organized sector movement.
- iv) India v/s Bharat.
- v) Sugarcane price Issues.
- vi) Devdasi movement.

Q3) Attempt any three questions. (In 250 words)

[30]

- i) Explain the contribution of Mahatma Phule as a social Reforms.
- ii) Explain the Ideology of Brahamo - Samaj.
- iii) State the nature and practices of Tribal movement.
- iv) Explain the nature of organised sector workers movement.
- v) Explain the Role of Leftist-panties in Landless Labour movement.

Q4) Attempt any one questions. (In 500 words)

[20]

- i) State the contribution of Justice Rande in social reforms movement.
- ii) Write an essay on farmer's movement under the Leadership of Mr. Sharad Joshi.

Total No. of Questions : 4]

P430

[4701] - 118

F.Y. B.A.

राज्यशास्त्र

G - 1 : “आधुनिक महाराष्ट्रातील सामाजिक व राजकीय चळवळी”

(2008 पटर्न) (Optional)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :ह 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 50 शब्दात) [10]

- i) ब्राम्हणेत्तर चळवळ
- ii) मुंबईचा प्रश्न
- iii) आदिवासी चळवळ
- iv) शेतकरी चळवळ

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 100 शब्दात) [20]

- i) सत्यशोधक चळवळीतील मुद्दे
- ii) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ
- iii) संघटित कामगार चळवळ
- iv) इंडिया विरूद्ध भारत
- v) ऊसभाव समस्या
- vi) देवदासी चळवळ

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 250 शब्दात) [30]

- i) एक समाजसुधारक म्हणून महात्मा फुले यांच्या योगदानाची चर्चा करा.
- ii) ब्राह्मो समाजाची वैचारिक बैठक स्पष्ट करा.
- iii) आदिवासी चळवळीचे स्वरूप व कार्यपद्धती स्पष्ट करा.
- iv) संघटित क्षेत्रातील कामगार चळवळीचे स्वरूप सांगा.
- v) भूमिहीन शेतमजुरांच्या चळवळीतील डाव्या पक्षांची भूमिका विशद करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (500 शब्दात) [20]

- i) एक समाजसुधारक म्हणून न्या. रानडे यांच्या योगदानाची चर्चा करा.
- ii) शरद जोशीच्या नेतृत्वाखालील शेतकरी चळवळीवर निबंध लिहा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P446

[4701] - 136

[Total No. of Pages : 4

F.Y. B.A.

MATHEMATICS

**FMG - 1 : Industrial Mathematics
(2008 Pattern)**

[Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Graph papers will be supplied on demand.*
- 4) *Use of logarithmic tables and non-programmable calculators is allowed.*

Q1) Attempt each of the following:

[16]

- a) Explain the terms nominal rate of interest and effective rate of interest.
- b) I owe Rs. 1,25,000 due without interest three years from today. What sum should my creditor be willing to accept today if he is able to invest money at 4% compound semiannually.
- c) Explain the term present value of annuity.
- d) Find the slope and x - intercept of the line $2x + 3y = 5$.
- e) Find $\lim_{x \rightarrow 2} x^3(x + 4)$.
- f) Find the derivative of y , where $y = (4x^5 - 1)^7$.
- g) Let $y = 3x^2 - 14x + 15$. Is y increasing, decreasing, or stationary at $x = 5$.
- h) Find the marginal cost and average cost at $Q = 3$ if total cost TC is given by $TC = 3Q^2 + 7Q + 12$.

P.T.O.

Q2) Attempt **any four** of the following: [16]

- a) Define exact and ordinary simple interest. Show that exact simple interest is equal to the ordinary simple interest decreased by $\frac{1}{73}$ of itself.
- b) Find the simple interest and compound interest on Rs. 1,000 for 20 years at 5%, where compounding is done monthly. Find the difference between compound interest and simple interest.
- c) Find the amount and present value of an annuity of Rs. 2275 every 6 months for 8 years, 6 months if money is worth 5.4% compounded semiannually?
- d) M signs a note Promising to pay N Rs . 3,00,000 in 6 years with interest at 5% compounded quarterly. Four years later N sells the note to P. How much did P pay if money is then worth 4% compounded semi annually.
- e) Draw the graph of the function $y = 3x-5$. Find the value of y when x equals y .
- f) Discuss the continuity of the function $f(x) = x^5 - 7x + 3 + e^x$ where $x \in \mathbb{R}$.

Q3) Attempt **any two** of the following: [16]

- a)
  - i) With the usual notation, prove that $\frac{1}{S_{\overline{n}|i}} + i = \frac{1}{a_{\overline{n}|i}}$
  - ii) On February 1, 1998, X borrowed Rs. 20,000 at 5% compounded quarterly. What did he owe on August 1, 2010?
- b) Plot the graph of the curves $y = x^2$ and $y = 3x - 2$. Also find their points of intersection.
- c) Given: $C = 102 + 0.7y$, $I = 150 - 100i$, $M_s = 300$, $M_t = 0.25Y$ and $M_z = 124 - 200i$. Find (i) the equilibrium level of income and the equilibrium rate of interest and (ii) the level of C, I, M_t and M_z when the economy is in equilibrium.

- d) Graph the demand function $Q_d = -4P + 0.01Y - 5P_r + 10T$

When $Y = 8000, P_r = 8$ and $T = 4$. What type of good is the related good? What happens if T increases to 8, indicating greater preference for the good? Construct the graph along the traditional economic lines with P on the vertical axis and Q on the horizontal axis.

Q4) Attempt **any four** of the following:

[16]

- a) Let $f(x) = \frac{g(x)}{h(x)}$, where $g(x)$ and $h(x)$ are both differentiable functions

and $h(x) \neq 0$. Prove that $f'(x) = \frac{h(x)g'(x) - g(x)h'(x)}{[h(x)]^2}$

- b) Using implicit differentiation find the derivative $\frac{dy}{dx}$ if $3y^5 - 6y^4 + 5x^6 = 342$.

- c) Let $y = -2x^3 + 15x^2 + 84x - 25$. Determine the critical values at which y is optimized and using the second derivative test determine whether there is a relative minimum or relative maximum.

- d) If $y = |x|$ then show that y is continuous at origin but y is not differentiable at origin.

- e) If $y = (x^4 - 3)(x^3 - 2)$ then find $\frac{d^2y}{dx^2}$ and evaluate it at $x = 2$

- f) Write a short note on price elasticity of demand and supply.

Q5) Attempt **any two** of the following:

[16]

- a) The demand function is $Q=20-5P$.
- i) Find the inverse function.
- ii) Estimate the elasticity of both functions at $P = 2$ and $P = 3$.
- b) i) Find $\lim_{x \rightarrow \infty} \frac{3x^2 - 7x}{4x^2 - 21}$.
- ii) If $y = f(x)$ is differentiable at **a** then prove that it is continuous at **a**.
- c) Let $TR=1400Q-6Q^2$, $TC=1500+80Q$. Set up the profit function π . Find the critical values where π is at a relative extremum and test the second order condition. Also, calculate the maximum profit.
- d) Optimize the function $y = (9 - 4x)^4$.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P447

[Total No. of Pages : 4

[4701]-137

F.Y. B.A.

PHYSICAL EDUCATION (Theory)

(2011 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Maximum Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*
- 3) Draw the diagrams wherever necessary.*

Q1) Answer the following in 50 words (Any Two): **[5]**

- a) Write any 5 objectives of Physical Education.
- b) Define sports psychology.
- c) Write any five principles of sports training.

Q2) Answer the following in 100 words (Any Two): **[10]**

- a) Importance of Warming up in sports.
- b) Define sports Medicine and state its importance in sports.
- c) Define first Aid, and give the preliminary steps of first Aid.

Q3) Answer the following in 200-250 words (Any Two): **[15]**

- a) Define physical fitness and list down the Health & skill related fitness components in brief.
- b) List down all events in Athletics.
- c) State the importance of recreational games in Physical Education.

P.T.O.

Q4) Answer in 500 words. (Any One)

[10]

- a) How physical Education is important for Health Education discuss in detail.
- b) Give the Merits and Demerits of knock-out tournament and prepare a fixtures of 24 teams.

Total No. of Questions : 4]

P447

[4701]-137

F.Y. B.A.

शारीरिक शिक्षण

(2011 Pattern) (Theory)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
3) आवश्यक तेथे आकृत्या काढा.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची 50 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

[5]

- अ) शारीरिक शिक्षणाची कोणतीही पाच उद्दिष्टे लिहा.
ब) क्रीडामानसशास्त्राची व्याख्या लिहा.
क) क्रीडा प्रशिक्षणाची कोणतेही पाच तत्वे लिहा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन)

[10]

- अ) उत्तेजक हालचालींचे खेळातील महत्व सांगा.
ब) क्रीडावैद्यकशास्त्राची व्याख्या लिहून, त्याचे खेळातील महत्व विशद करा.
क) प्रथमोपचार म्हणजे काय ते सांगून त्यांचे प्राथमिक स्वरूप सांगा.

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 200 ते 250 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) [15]

- अ) 'शारीरिक सुदृढता' व्याख्या देवून कौशल्याधिष्ठित व आरोग्यधिष्ठित सुदृढतेचे घटक थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ब) अॅथलेटिक्स मधिल सर्व क्रीडा बाबींची यादी करा.
- क) शारीरिक शिक्षणामध्ये मनोरंजनात्मक खेळाचे महत्व विशद करा.

प्रश्न 4) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 500 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) [10]

- अ) शारीरिक शिक्षण हे आरोग्याच्या दृष्टिने कसे महत्वाचे आहे हे सविस्तर विशद करा.
- ब) बाद पध्दतीचे फायदे-तोटे सांगून, 24 संघाचे भाग्यचक्र तयार करा.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P448

[4701] - 138

[Total No. of Pages : 4

F.Y. B.A.

MATHEMATICS

**MG - 1 : Algebra and Geometry
(2008 Pattern)**

[Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full Marks.*

Q1) Attempt each of the following:

[16]

- a) Define an equivalence relation on a non-empty set S.
- b) If $z + w$ is real, does it follow that z and w are conjugates of each other? Justify.
- c) Find the remainder when $x^4 + 3x^3 + 5x - 7$ is divided by $x + 3$.
- d) Find an integer x such that $23x \equiv 5 \pmod{8}$.
- e) Find the center of the conic $x^2 - 2xy + 3y^2 - 10x + 22y + 30 = 0$
- f) Find the equation of the plane passing through the point $(2,3,5)$ and perpendicular to the line whose direction ratios are $3, 2, -6$.
- g) Let ω be cube root of unity. Find the rank of the matrix

$$A = \begin{bmatrix} 1 & \omega & \omega^2 \\ \omega & \omega^2 & \omega^3 \\ \omega^2 & 1 & \omega \end{bmatrix}.$$

- h) Find the center and the radius of the sphere

$$x^2 + y^2 + z^2 - 2x - 4y - 6z + 5 = 0$$

P.T.O.

Q2) Attempt ANY FOUR of the following:

[16]

- a) Define Euler's Q-function. Show that $Q(p^\alpha) = p^\alpha - p^{\alpha-1}$ where α is a natural number.
- b) Solve the equation $27x^3 + 42x^2 - 28x - 8 = 0$, the roots being in geometric progression.
- c) If z and w are complex numbers, then prove that $|z + w| \leq |z| + |w|$.
- d) Define the function $f : R \rightarrow (-1, 1)$ by $f(x) = \frac{x}{\sqrt{1+x^2}}$ where the positive square root is taken. Show that f is one - one and onto. Find f^{-1} .
- e) Find the gcd of 56 and 72 and express it in the form $56x + 72y$
- f) If $n \in N, (n, 35) = 1$ then prove that $n^{12} \equiv 1 \pmod{35}$.

Q3) Attempt ANY TWO of the following:

[16]

- a)
  - i) Let R be a relation defined on the set of integers Z by $x R y$ if and only if $3x + 4y$ is divisible by 7. Prove that R is an equivalence relation. Find all the equivalence classes.
  - ii) Let p be a prime and a, b be integers such that p divides ab then prove that p/a or p/b
- b)
  - i) Solve the equation $x^9 - x^5 + x^4 - 1 = 0$
  - ii) Find the gcd of polynomials
$$f(x) = 2x^4 + x^3 - 4x^2 + 1 \quad \text{and} \quad g(x) = x^5 + 2x^4 - 3x^2 - 2x + 2.$$
- c)
  - i) Let a, b, c, d, x, y, m be integers such that $a \equiv b \pmod{m}, c \equiv d \pmod{m}$. Then prove that $a + c \equiv b + d \pmod{m}$ and $ac \equiv bd \pmod{m}$.
  - ii) Find all one - one and onto functions from $\{1, 2, 3\}$ to $\{1, 2, 3\}$

Q4) Attempt **ANY FOUR** of the following:

[16]

- a) Derive the condition for two lines $\frac{x-x_1}{l_1} = \frac{y-y_1}{m_1} = \frac{z-z_1}{n_1}$ and $\frac{x-x_2}{l_2} = \frac{y-y_2}{m_2} = \frac{z-z_2}{n_2}$ to be coplaner
- b) Find the equation of a sphere with intercepts a, b, c on x, y and z axis respectively and passing through the origin.
- c) By rotating the axes, origin being unchanged the expression $ux + vy$ becomes $u'x' + v'y'$, show that $u^2 + v^2 = u'^2 + v'^2$.
- d) Find the equation of the plane passing through the intersection of the planes $x + y + z = 6$ and $2x + 3y + 4z + 5 = 0$ and the point $(1, 1, 1)$.
- e) Find the equation of the plane containing point $(0, 7, -7)$ and the line $\frac{x+1}{-3} = \frac{y-3}{2} = \frac{z+2}{1}$.
- f) Find the shortest distance and the equations of the line of shortest distance between the skew lines. $\frac{x-1}{2} = \frac{y-2}{3} = \frac{z-4}{4}$ and $\frac{x-3}{3} = \frac{y-4}{4} = \frac{z-5}{5}$.

Q5) Attempt **ANY TWO** of the following:

[16]

- a) Reduce the equation $5x^2 + 6xy + 5y^2 - 10x - 6y - 3 = 0$ to the standard form and name the conic.
- b) Determine the values of k so that the system

$$x - 2y = 1,$$

$$x - y + kz = -2$$

$$ky + 4z = 6$$

- i) has a unique solution,
  - ii) no solution,
  - iii) infinite number of solutions,
- c) i) Find the equation of the sphere passing through the points $P(2, 3, -1)$
 $Q(1, 1, 0)$ and whose centre lies on the line $\frac{x}{3} = \frac{y+1}{-2} = \frac{z-2}{2}$.
- ii) Prove that the intersection of a plane with a sphere is a circle.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P449

[4701] - 139

[Total No. of Pages : 4

F.Y.B.A.

STATISTICAL PRE-REQUISITES

(2008 Pattern)

[Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of statistical tables and calculator is allowed.*
- 4) *Symbols have their usual meaning.*
- 5) *Graph paper will be supplied on request.*

Q1) Attempt any two of the following:

[2×5=10]

- a) Draw more than ogive curve for the following frequency distribution:

Class	Number of Students
0-10	8
10-20	12
20-30	22
30-40	35
40-50	40
50-60	60
60-70	52
70-80	40
80-90	30
90-100	5

- b) Write a note on partition values.
- c) Compute variance for the following data:
15, 17, 15, 13, 14, 15, 15, 12, 11 and 15
- d) Write a note on mean deviation.

P.T.O.

Q2) Attempt any four of the following:

[4×5=20]

- a) Describe the method of constructing a histogram for a grouped frequency distribution.
- b) Following table gives the frequency distribution of weekly wages of 65 employees of a company.

Wages (Rs.)	Number of employees
250-260	08
260-270	10
270-280	16
280-290	14
290-300	10
300-310	05
310-320	02

Determine the median wages (in Rs.)

- c) Define raw moments and central moments for ungrouped frequency distribution of order 'r'. Also, state the relations between central moments and raw moments up to order four.
- d) Obtain the regression equation of Y on X using the following information:

	Profit rate (%)	Growth rate (%)
Mean	20	25
Standard deviation	3	5

The correlation coefficient between the profit rate (X) and growth rate (Y) is 0.9. Also, estimate the growth rate when the profit rate is 16%.

- e) Explain the merits and demerits of standard deviation.
- f) A variable takes values 1,4,9,..... n^2 , find its arithmetic mean.

Q3) Attempt any three of the following:

[3×10=30]

- a) i) Prepare stem and leaf chart using following data:
10.5, 12.3, 12.4, 10.6, 11.5, 13.6, 14.5, 16.8, 15.2, 15.6, 12.6, 16.7, 13.6,
15.4, 14.3, 10.9, 16.8, 19.2, 13.4, 11.3, 15.2, 16.9, 14.3, 11.2, 10.6, 16.5,
19.4, 12.5, 12.5, 11.9.
- ii) For a distribution of weights of 100 students, mean and mode are 45 kgs and 49 kgs respectively. If the value of Karl Pearson's coefficient of skewness is - 0.4 then, find the value of coefficient of variation and median.
- b) i) Write a note on concept of regression.
ii) Write a note on scatter diagram.
- c) The following data relate to age of husband (X) and age of wife (Y) in years at the time of marriage:

X	Y
23	19
24	19
25	20
26	21
27	22
26	23

Find the correlation coefficient between X and Y. Also, comment on your result.

- d) i) State the various characteristics of a good statistical average.
ii) Write a note on stratified random sampling method.
- e) State relationship among different class frequencies of different order in case of three attributes.

Q4) Attempt any one of the following:

[1×20=20]

- a) i) Explain various methods of construction of unweighted and weighted index numbers. **[10]**
- ii) Compute coefficient of variation (C.V.) for the following data: **[5]**
12.3, 11.3, 12.5, 12.45, 11.56, 12.3, 12.6, 11.35, 13.6 and 14.5.
- iii) The first three moments about zero of a distribution are 4, 50, and 150 respectively. Comment upon the skewness of the distribution using appropriate measure. **[5]**
- b) i) Calculate Bowley's coefficient of skewness for the following frequency distribution: **[10]**

Class	1-3	3-5	5-7	7-9	9-11
Frequency	2	3	5	3	2

- ii) Explain the concepts of association of two attributes. **[5]**
- iii) Calculate the coefficient of association between intelligence of fathers and that of sons using the following information: **[5]**

Intelligent fathers with intelligent sons = 250

Intelligent fathers with dull sons = 80

Dull fathers with intelligent sons = 90

Dull fathers with dull sons = 580

Also, comment on your obtained result.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P450

[Total No. of Pages : 8

[4701]-140

F.Y. B.A.

LOGIC & PRINCIPLES OF REASONING

**G - 1 : Introduction to Logic & Principles of Reasoning
(2008 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain briefly any two of the following.

[10]

- i) Fallacy of Accident
- ii) Universal Affirmative proposition.
- iii) Truth functionally compound proposition.
- iv) Rule of conditional proof.

Q2) Write short notes on any four of the following.

[20]

- i) Fallacy of Affirming the consequent.
- ii) Obversion as a kind of Immediate Inference.
- iii) Figures of Categorical syllogism.
- iv) Problem of Induction.
- v) Nature & Structure of a Proposition in Traditional logic.
- vi) Distribution of terms in 'O' Proposition.

P.T.O.

Q3) Answer any three of the following

[30]

- i) Convert and obvert the following propositions.
  - a) All ants are hardworking.
  - b) Some philosophers are not artists.
  - c) Not all girls are talkative.
  - d) Some smart phones are expensive.
  - e) All fruits are delicious.
- ii) Explain fully the procedure of proving invalidity of invalid arguments using relevant examples.
- iii) Determine whether the following statement forms are tautologous, contradictory or contingent with the help of truth table or truth tree method (any four)
  - a) $\{[(p \vee q) \supset (p \cdot q)] \cdot (p \cdot q)\} \supset (p \vee q)$
  - b) $(p \equiv \neg q) \supset p$
  - c) $\neg(p \vee q) \equiv (\neg p \wedge \neg q)$
  - d) $(q \supset p) \supset (\neg q \vee p)$
  - e) $(p \equiv q) \equiv (p \supset q)$
  - f) $(p \vee p) \supset p$

iv) Give direct deductive proof of any two of the following arguments (The method of conditional & Indirect proof can be used wherever possible)

a) $\square F \supset \square M$

$$M \vee P$$

$$\square F / \therefore P$$

b) $P \supset (q \supset r)$

$$P \cdot t$$

$$r \supset s / \therefore q \supset s$$

c) $(A \supset B) \cdot (C \supset D)$

$$A \vee C$$

$$\square B / \therefore D$$

d) $A \vee (B \cdot C)$

$$C \supset \square B$$

$$\square A / \therefore \square C \vee D$$

v) Symbolize the following propositions using symbols given in brackets.

a) He is a good student, therefore he is loved by all. (G,L)

b) He escaped several times but was finally caught (E,C)

c) If mathematics is difficult, then you will pass only if you work hard. (D,P,H)

d) He is either dishonest or not lucky (H,L)

e) It is false that if you are lucky, you can be successful. (L,S)

Q4) Answer any one of the following:

[20]

i) Explain in detail the nature of logic & its scope.

OR

ii) Demonstrate invalidity of any four of the following.

$$\begin{array}{l} \text{a) } P \supset O \\ M \supset N \\ \hline (\Box M . \Box N) \supset (O.P) \\ \hline \therefore O \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{b) } s \supset (T \supset U) \\ \hline \frac{s . \Box U}{\therefore \Box U \supset W} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{c) } A \equiv (B \vee C) \\ B \equiv (C \vee A) \\ C \equiv (A \vee B) \\ \hline \Box A \\ \hline \therefore B \vee C \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{d) } D \supset (E \vee F) \\ G \supset (H \vee I) \\ \Box E \supset (I \vee J) \\ \hline (I \supset G) . (\Box H \supset \Box G) \\ \hline \therefore \Box J \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{e) } p \supset Q \\ \hline \frac{p \supset R}{\therefore Q \supset R} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{f) } (p \supset Q) . (R \supset S) \\ \hline \frac{p \vee R}{\therefore \Box Q \vee \Box S} \end{array}$$

Total No. of Questions : 4]

P450

[4701]-140

F.Y.B.A.

LOGIC & PRINCIPLES OF REASONING

G - 1 : Introduction to Logic & Principles of Reasoning

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही दोन स्पष्ट करा. [10]

- i) यदृच्छा तर्कदोष
- ii) सर्वास्तिवाची विधान
- iii) सत्यता-फलनात्मक विधान
- iv) सोपाधिक-सिद्धता-पद्धतीचा नियम

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर थोडक्यात टीपा लिहा. [20]

- i) उत्तरांग स्वीकार तर्कदोष
- ii) अव्यवहित अनुमानाचा एक प्रकार म्हणून प्रतिवर्तनाचे स्वरूप
- iii) निरूपाधिक संविधानाच्या आकृती
- iv) विगमनाची समस्या
- v) पारंपारिक तर्कशास्त्रानुसार विधानाचे स्वरूप व रचना
- vi) 'O' विधानाची पदवितरता

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[30]

- i) खालील विधानांचे परिवर्तन आणि प्रतिवर्तन करा.
- अ) सर्व मुंग्या कष्टाळू असतात.
- ब) काही तत्त्वज्ञ कलाकार नसतात.
- क) सर्वच मुली बडबड्या नसतात
- ड) काही स्मार्ट फोन महाग असतात
- इ) सर्व फळे स्वादिष्ट असतात.
- ii) अवैध युक्तिवादांची अवैधता सिद्ध करण्याची पद्धती योग्य उदाहरणे देऊन विषद करा.
- iii) सत्यता कोष्टक पद्धती किंवा सत्यता वृक्ष पद्धतीने पुढील विधानबंध सर्वतःसत्य, सर्वतः असत्य की नैमित्तिक सत्य-असत्य आहेत ते ठरवा (कोणतेही चार)

अ) $\{[(p \vee q) \supset (p \cdot q)] \cdot (p \cdot q)\} \supset (p \vee q)$

ब) $(p \equiv \neg q) \supset p$

क) $\neg(p \vee q) \equiv (\neg p \wedge \neg q)$

ड) $(q \supset p) \supset (\neg q \vee p)$

इ) $(p \equiv q) \equiv (p \supset q)$

फ) $(p \vee p) \supset p$

iv) खालीलपैकी कोणत्याही दोन युक्तिवादांची युक्तता प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष किंवा सोपाधिक सिद्धता पद्धतीने द्या.

अ) $\square F \supset \square M$
 $M \vee P$
 $\square F / \therefore P$

ब) $P \supset (q \supset r)$
 $p.t$
 $r \supset s / \therefore q \supset s$

क) $(A \supset B).(C \supset D)$
 $A \vee C$
 $\square B / \therefore D$

ड) $A \vee (B.C)$
 $C \supset \square B$
 $\square A / \therefore \square C \vee D$

v) कंसात दिलेल्या चिन्हांचा उपयोग करून खालील विधानांचे चिन्हांकन करा.

अ) तो एक चांगला विद्यार्थी आहे म्हणून सगळ्यांना आवडतो. (G,L)

ब) तो अनेक वेळा पळून गेला, पण शेवटी पकडला गेला. (E,C)

क) जर गणित अवघड असेल, तर तुम्ही मेहनत घेतली तरच उत्तीर्ण व्हाल. (D,P,H)

ड) तो एकतर अप्रामाणिक आहे किंवा भाग्यवान नाही (H,L)

इ) असे नाही की तुम्ही जर भाग्यवान असाल तर सफल व्हाल (L,S)

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा

[20]

i) तर्कशास्त्राचे स्वरूप व व्याप्ती विस्तृतपणे विषद करा.

किंवा

ii) कोणत्याही चार युक्तिवादांची अयुक्तता सिद्ध करा.

$$\begin{array}{l} \text{अ) } P \supset O \\ M \supset N \\ \hline (\Box M. \Box N) \supset (O.P) \\ \hline \therefore O \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{ब) } S \supset (T \supset U) \\ \hline S. \Box U \\ \hline \therefore \Box U \supset W \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{क) } A \equiv (B \vee C) \\ B \equiv (C \vee A) \\ C \equiv (A \vee B) \\ \hline \Box A \\ \hline \therefore B \vee C \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{ड) } D \supset (E \vee F) \\ G \supset (H \vee I) \\ \Box E \supset (I \vee J) \\ \hline (I \supset G). (\Box H \supset \Box G) \\ \hline \therefore \Box J \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{इ) } P \supset Q \\ \hline P \supset R \\ \hline \therefore Q \supset R \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{फ) } (P \supset Q). (R \supset S) \\ \hline P \vee R \\ \hline \therefore \Box Q \vee \Box S \end{array}$$

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P451

[Total No. of Pages : 4

[4701]-141

F.Y. B.A.

SOCIOLOGY

**G - 1 : Introduction to Sociology
(2008 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain any two of the following concepts in maximum 50 words each. **[10]**

- i) Meaning and Definition of Sociology.
- ii) Conformity and Deviance.
- iii) Gender.
- iv) Dalit Movements.

Q2) Write short notes on any four of the following in maximum 100 words each. **[20]**

- i) Nature of Sociology as a science.
- ii) Ingroup and outgroup
- iii) Social Inequality.
- iv) Social Mobility.
- v) Women Movements.
- vi) Modernization.

P.T.O.

Q3) Answer any three of the following in maximum 250 words each. **[30]**

- i) Explain the importance of Sociology.
- ii) Explain, any four characteristics of society.
- iii) Discuss, Elements of Social structure.
- iv) Explain the types of social mobility.
- v) Explain the nature of social movements.

Q4) Answer any one of the following in maximum 500 words each. **[20]**

- i) Define socialization, Discuss the agencies and aims of socialization.
- ii) Define social change, Discuss the factors of social change.

Total No. of Questions : 4]

P451

[4701]-141

F.Y.B.A.

SOCIOLOGY

G - 1 : Introduction to Sociology

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही दोन संकल्पना 50 शब्दापर्यंत स्पष्ट करा. [10]

- i) समाजशास्त्राचा अर्थ आणि व्याख्या.
- ii) अनुचलन आणि विचलन.
- iii) लिंगभाव.
- iv) दलीत चळवळ

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दापर्यंत टिपा लिहा. [20]

- i) समाजशास्त्राचे शास्त्रीय स्वरूप.
- ii) अंतःसमुह आणि बाह्यसमुह.
- iii) सामाजिक विषमता.
- iv) सामाजिक गतीशिलता.
- v) महिला चळवळ.
- vi) आधुनिकीकरण.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची 250 शब्दापर्यंत उत्तरे लिहा. [30]

- i) समाजशास्त्राचे महत्व स्पष्ट करा.
- ii) समाजाची कोणतेही चार वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- iii) सामाजिक संरचनेच्या घटकांची चर्चा करा.
- iv) सामाजिक गतिशिलतेचे प्रकार स्पष्ट करा.
- v) सामाजिक चळवळीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नावर 500 शब्दापर्यंत उत्तर लिहा. [20]

- i) सामाजिकरणाची व्याख्या सांगून सामाजिकरणाचे उद्देश व साधनांची चर्चा करा.
- ii) सामाजिक परिवर्तनाची व्याख्या द्या. सामाजिक परिवर्तन घडविणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P452

[Total No. of Pages : 4

[4701]-142

F.Y. B.A.

ANCIENT INDIAN HISTORY, CULTURE AND ARCHAEOLOGY

G-1:Outline of Pre-History, Proto -History and Early History

(600 B.C. to 1200 A.D.)

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions in 50 words each (any two):

[10]

- i) Write the main definitions of History.
- ii) What is a 'Heritage'?
- iii) Explain the term 'Mahajanapadas'
- iv) What do you know about the Pallavas of Kanchi?

Q2) Answer the following questions in 100 words each (any four):

[20]

- i) State the Literary Sources of Ancient history.
- ii) Describe the term 'Mesolithic'
- iii) Discuss the Vedic literature.
- iv) Define 'Second Urbanization'.
- v) What do you know about the Persian empire?
- vi) State the achievements of the Rashtrakutas.

P.T.O.

Q3) Answer the following questions in 200-250 words each (any three): **[30]**

- i) Discuss the three main periods of 'History'.
- ii) Why Neolithic Age is called as 'Age of Revolution'?
- iii) Describe the salient types of Megalithic Burials.
- iv) Discuss; the Dhamma of Ashoka.
- v) What do you know about the history of Kushāṇas?

Q4) Answer the following question in 500 words each (any one) **[20]**

- i) Discuss the town -planning of the Harappan civilization.
- ii) Explain the term Deccan and take a review of the history of the Chalukyas of Badami

Total No. of Questions : 4]

P452

[4701]-142

F.Y. B.A.

ANCIENT INDIAN HISTORY, CULTURE AND ARCHAEOLOGY

G-1:Outline of Pre-History, Proto -History and Early History

(600 B.C. to 1200 A.D.)

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 50 शब्दात लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]

- i) इतिहासाच्या प्रमुख व्याख्या लिहा.
- ii) 'वारसा' म्हणजे काय?
- iii) 'महाजनपदे' ही संज्ञा स्पष्ट करा.
- iv) कांचीच्या पल्लवांविषयी तुम्हास काय माहिती आहे?

प्रश्न 2) प्रत्येकी 100 शब्दात टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

- i) प्राचीन भारताची वाड्मयीन साधने सांगा.
- ii) मध्याश्मयुग ही संज्ञा वर्णन करा.
- iii) वैदीक वाड्मयाची चर्चा करा.
- iv) 'दुसरे नागरिकरण' याची व्याख्या द्या.
- v) पर्शियन साम्राज्याविषयी तुम्हास काय माहिती आहे?
- vi) राष्ट्रकूटांची कामगिरी सांगा.

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 ते 250 शब्दात लिहा. (कोणत्याही तीन) [30]

- i) इतिहासाच्या तीन प्रमुख कालखंडांची चर्चा करा.
- ii) नवाशमयुगास 'क्रांतीचे युग' असे का म्हणतात?
- iii) महायाबाणीय दफनांचे ठळक प्रकार वर्णन करा.
- iv) 'अशोकाचा धम्म' याची चर्चा करा.
- v) कुषाणांचा इतिहास या विषयी तुम्हास काय माहिती आहे?

प्रश्न 4) खालील प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा (कोणताही एक) [20]

- i) हडाप्पा संस्कृतीच्या नगररचनेची चर्चा करा.
- ii) दख्खन ही संज्ञा स्पष्ट करा आणि बदामीच्या चालुक्यांच्या इतिहासाचा आढावा घ्या.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P453

[4701] - 143

[Total No. of Pages : 4

F.Y. B.A.

STATISTICS

**Descriptive Statistics
(2008 Pattern) (Paper - I)**

[Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full Marks.*
- 3) *Symbols and abbreviations have usual meanings.*
- 4) *Use of calculator and statistical table is allowed.*
- 5) *Graph paper will be provided on request.*

Q1) Attempt any **two** of the following:

[2×5=10]

- a) Describe the utility and scope of statistics in industry.
- b) Write a short note on method of stratified random sampling.
- c) Find rank correlation coefficient for the following data:

Ranks by A	6	5	4	3	2	1	8	7	10	9
Ranks by B	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

- d) Compute the weight associated with House rent if the group index of all groups together is 267.

Group	Food	Clothing	Fuel	House rent	Other
Index No.	300	200	250	150	250
Weight	62	4	6	---	16

Q2) Attempt any **four** of the following:

[4×5=20]

- a) With usual notations show that, $S.D. \geq$ mean deviation about mean.

P.T.O.

- b) For a symmetrical distribution, with usual notations, show that:

$$\frac{\mu'_3}{(\mu'_1)^3} = 2 \left[\left(\mu_2 + (\mu'_1)^2 \right) \right]$$

- c) For a group of 10 numbers on a variable the mean and S.D. were calculated as 60 and 4 respectively. At the time of checking it was discovered that two observations were wrongly taken as 15 and 30 instead of 50 and 13. Find the correct mean and S.D.
- d) Define Yule's coefficient of association (Q), with usual notations show that: $-1 \leq Q \leq +1$.
- e) For a certain data, the regression equations are as follows:

$$10X - 3Y = 55 \text{ and } X - 2Y + 28 = 0.$$

Find means of X and Y and Corr (X,Y). Also estimate X when Y = 2 .

- f) Given that:

$$\sum p_1q_0 = 2070, \sum p_0q_0 = 1660, \sum p_1q_1 = 1340, \sum p_0q_1 = 1070$$

Construct Fisher's price and quantity index numbers.

Q3) Attempt any **three** of the following: **[3×10=30]**

- a) i) Show that the correlation Coefficient (r) always lies between - 1 and +1.
ii) For moderately skewed distribution the A.M., median and coefficient of skewness are 86, 80 and 0.42 respectively. Find mode and C.V.
- b) i) Define coefficient of determination and standard error of regression estimate.
ii) Explain the concept of 'explained variation' and 'unexplained variation'
- c) i) Write a short note on scatter diagram.
ii) The first two moments of a distribution about value 2 are 5 and 60. Find the mean and variance.

- d) i) Out of 100 students interviewed, 40 liked Indian music, 70 liked Western music and 20 liked both. Find the number of students who did not like music and who like at least one type of music.
- ii) Given the following data:

	City X	City Y
Size	10	15
Mean	150	200
Variance	25	36

If $r=0.6$ then estimate most likely value of X when $Y = 110$. Also state which city had more stable prices of commodities.? Justify your result.

- e) i) State and prove any two properties of regression coefficients.
- ii) Define variance in case of grouped and ungrouped data. State its merits and demerits as a measure of dispersion.

Q4) Attempt any **one** of the following:

[1×20=20]

- a) i) What is index number? Describe the problems in the construction of index numbers? **[8]**
- ii) If the rank correlation coefficient between X and Y is $\frac{2}{3}$ and the sum of squares of differences between the ranks is 55, assuming that no rank is repeated, find the number of pairs of observations. **[6]**
- iii) The daily earnings (in Rs.) is given below:

Daily earnings	150-200	200-250	250-300	300-350	350-400
No. of persons	15	27	30	?	20

Find the missing frequency if mode of the distribution is 280. **[6]**

- b) i) Given n pairs of observations $(x_i, y_i) i = 1, 2, \dots, n$, explain the procedure of fitting of line of regression of Y on X of the type $Y = a + bX$, by least square method. [8]
- ii) Derive Spearman's rank correlation coefficient in case of without ties of n pairs of observations. [6]
- iii) For the following information:

$$n = 25, \sum x = 125, \sum y = 100, \sum x^2 = 1650, \sum y^2 = 1460, \sum xy = 1508.$$

Later on it was discovered that the two pairs of observations are taken as $(6, 14)$ and $(8, 6)$ instead of $(8, 12)$ and $(6, 8)$. Obtain correct correlation coefficient between (x, y) . [6]

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P454

[4701] - 144

[Total No. of Pages : 4

F.Y. B.A.

MATHEMATICS (Applied Mathematics)

AMG - I : Calculus

(2008 Pattern)

[Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full Marks.*

Q1) Attempt each of the following:

[16]

- a) Find the least upper bound and the greatest lower bound of the set

$$S = \left\{ \frac{(-1)^n}{n} \mid n \in N \right\}$$

- b) Give an example of divergent sequences (x_n) and (y_n) such that $(x_n + y_n)$ is a convergent sequence.

- c) Establish the convergence or the divergence of the series whose n-th term is $2^{\frac{-1}{n}}$.

- d) Determine a condition on $|x - 1|$ that will assure that $|x^2 - 1| < \frac{1}{2}$.

- e) If $y = x^3 \sin x$, find y_n

- f) Evaluate $\lim_{x \rightarrow 0} x \sin\left(\frac{1}{x}\right)$

- g) Use the definition to find the derivative of $f(x) = x^3, x \in R$

- h) If $x \in \left(0, \frac{\pi}{2}\right)$ find $\lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{\tan x}{x}$

P.T.O.

Q2) Attempt any four of the following:

[16]

- a) Prove that between any two real numbers there is a rational number and an irrational number.
- b) Show that every convergent sequence is a Cauchy sequence.
- c) Prove that $||x| - |y|| \leq |x - y|$ for all $x, y \in \mathbb{R}$
- d) Let $a_n = \frac{1}{\sqrt{n^2 + 1}} + \frac{1}{\sqrt{n^2 + 2}} + \dots + \frac{1}{\sqrt{n^2 + n}}$ Show that the sequence (a_n) is convergent and find $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n$.
- e) Determine the set $S = \left\{ x \in \mathbb{R} \mid \frac{2x+1}{x+2} < 1 \right\}$.
- f) Using the definition of limit of a sequence, show that $\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{1}{n^2 + 1} = 0$

Q3) Attempt any two of the following:

[16]

- a) Show that the following two statements are equivalent:
- i) $\lim_{x \rightarrow a} f(x) = l$
- ii) $\lim_{n \rightarrow \infty} f(x_n) = l$, for every sequence (x_n) which is Properly convergent to a.
- b) i) Show that the series given by $1 - \frac{1}{2} + \frac{1}{3} - \frac{1}{4} + \dots$ is convergent.
- ii) Show that $\sum_{n=1}^{\infty} \frac{1}{n(n+1)(n+2)} = \frac{1}{4}$

- c) i) Define limit of a function. Using definition of limit of a function

prove that $\lim_{x \rightarrow c} \frac{1}{x} = \frac{1}{c}$, where $C > 0$

ii) Let $f(x) = \begin{cases} 0 & \text{if } x \text{ is rational} \\ 1 & \text{if } x \text{ is irrational} \end{cases}$

show that for every $a \in \mathbf{R}$, $\lim_{x \rightarrow a} f(x)$ does not exist

Q4) Attempt any four of the following:

[16]

- a) If $f : [a, b] \rightarrow [a, b]$ is a continuous function, show that there exists a point c in $[a, b]$ such that $f(c) = c$.
- b) Find constants α, β if the function $f : (-2, 2) \rightarrow \mathbf{R}$ defined by

$$f(x) = \begin{cases} x + \alpha & \text{if } -2 < x < 0, \\ 2x + 1 & \text{if } 0 \leq x < 1, \\ \beta - x & \text{if } 1 \leq x < 2 \end{cases} \text{ is continuous on } (-2, 2)$$

- c) Using Taylor series, expand $f(x) = x^4 - 5x^3 + 5x^2 + x + 2$ in powers of $x - 2$.
- d) Show that there exist two distinct integers m and n such that the polynomial $p(x) = x^4 + 7x^3 - 9$ has one root in $(m, m + 1)$ and the other root lies in $(n, n + 1)$
- e) State and prove Lagrange's mean value theorem.
- f) Let $I = [a, b]$ be a closed and bounded interval and $f : I \rightarrow \mathbf{R}$ be a continuous function . Prove that f is bounded on I .

Q5) Attempt any two of the following:

[16]

- a) i) Let f be defined on an interval I containing the point C . Show that f is differentiable at C if and only if there exists a function Q on I that is continuous at C and satisfies

$$f(x) - f(c) = Q(x)(x - c) \text{ for all } x \in I.$$

Further, show that $f'(c) = Q(c)$

- ii) If $y = e^{ax} \cos(bx + c)$, then prove that $y_n = r^n e^{ax} \cos(bx + c + n\alpha)$

$$\text{where } r = \sqrt{a^2 + b^2} \text{ and } \alpha = \tan^{-1}\left(\frac{b}{a}\right), a \neq 0.$$

- b) i) Evaluate $\lim_{x \rightarrow \pi/2^-} (\sec x)^{\cot x}$.

- ii) Let $f(x) = \sin x, g(x) = \cot x, x \in \left[0, \pi/2\right]$ verify that $f(x), g(x)$ satisfy conditions of Cauchy's mean value theorem. Further, find value of c .

- c) i) For $x > 1$, prove that $\frac{x-1}{x} < \log x < x-1$.

- ii) If $y = a \cos(\log x) + b \sin(\log x)$ then show that $\frac{x^2 d^2 y}{dx^2} + \frac{x dy}{dx} + y = 0$

Hence, or other wise, prove that $x^2 y_{n+2} + (2n+1) x y_{n+1} + (n^2 + 1) y_n = 0$.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P455

[4701] - 145

[Total No. of Pages : 3

F.Y. B.A.

APPLIED STATISTICS

Paper - I : Descriptive Statistics

(2008 Pattern)

[Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of statistical tables and calculator is allowed.*
- 4) *Symbols have their usual meanings.*

Q1) Attempt any Two of the following:

[2×5=10]

- a) Write a note on simple random sampling.
- b) State merits and demerits of arithmetic mean.
- c) Explain central tendency of the data. State the requirements of good measures of central tendency.
- d) Draw less than ogive curve for the following frequency distribution:

Class interval	5-10	10-15	15-20	20-25	25-30
Frequency	5	10	15	12	8

Q2) Attempt any FOUR of the following:

[4×5=20]

- a) Write a note on Skewness.
- b) Define mean deviation and standard deviation. State the formula of each in case of ungrouped data and frequency distribution.
- c) Define the following terms:
  - i) Open end classes.
  - ii) Variables.
  - iii) Exclusive method of classification.
  - iv) Primary data.
- d) Test whether the attributes A and B are independent from the following data: $(AB)=10$, $(A\bar{B})=30$, $(\bar{A}B)=40$, $(\bar{A}\bar{B})=120$

P.T.O.

e) Represent the following data by a suitable diagram.

Country	% of Population
A	15.53
B	21.72
C	6.05
D	5.04
E	51.66

f) For a certain distribution, if $Q_1 = 21$, $Q_2 = 39$ and $Q_3 = 100$ then compute Bowley's coefficient of Skewness and comment on the result. Also compute quartile deviation.

Q3) Attempt any THREE of the following: **[3 × 10 = 30]**

- a) i) First four raw moments of a distribution are 1,4,10 and 46 respectively. Compute coefficient of skewness and kurtosis based on moments. **[6]**
- ii) Explain the term population and sample with one illustration each. **[4]**
- b) i) Write a note on scatter diagram. **[5]**
- ii) Define the term kurtosis. Explain the types of kurtosis. **[5]**
- c) i) Explain the procedure of estimating trend by the method moving average in time series. **[5]**
- ii) If $N = 200$, $(A) = 40$, $(B) = 50$, $(AB) = 10$; find coefficient of association between A and B. **[5]**
- d) i) Given: **[6]**

Group I	Group II
$n_1 = 60$	$n_2 = 40$
$\bar{x} = 400$	$\bar{y} = 500$
$\sigma_1 = 10$	$\sigma_2 = 11$

Which group has less variation ? Justify.

- ii) Given that: $n = 10$, $\sum x_i = 500$, $\sum x_i^2 = 26000$ find mean and standard deviation. **[4]**
- e) i) For a bivariate data if the two equation of regression lines are $X - 4Y = 5$ and $X - 16Y = -64$. Find $\bar{X}$ and $\bar{Y}$ also find correlation coefficient. **[5]**
- ii) In a certain contest, ranks assigned by two judges A and B are as follows:

Rank by judge A	5	6	3	2	1	4
Rank by judge B	2	1	4	6	3	5

Obtain rank correlation coefficient **[5]**

Q4) Attempt ANY ONE of the following: **[1 × 20 = 20]**

- a) i) Explain the following terms: **[4]**
- 1) Dichotomy.
  - 2) Manifold classification.
  - 3) Positive Attributes.
  - 4) Ultimate class frequency
- ii) Explain any two components of time series. **[6]**
- iii) Compute correlation coefficient between X and Y for the data given below: **[10]**

X	12	16	18	10	9	20	29
Y	10	12	20	9	13	19	24

- b) i) State merits and demerits of mode. **[5]**
- ii) Define regression coefficients b_{yx} and b_{xy} . State any three properties of regression coefficient. **[5]**
- iii) Examine the consistency of the following data: **[10]**
- $N=100$, (A) = 40, (B) = 39, (C) = 41, (AB) = 38, (AC) = 35, (BC) = 37

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P456

[Total No. of Pages : 4

[4701]-146
F.Y.B.A.
PHILOSOPHY
G - 1 : Introduction to Philosophy
(2008 Pattern)

Time : 3Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any two of the following questions in 50 words each : **[10]**

- i) State the nature of Jalp.
- ii) Explain Descartes dualism.
- iii) Briefly explain the duties of teacher.
- iv) Explain the difference between Vaidic and Aavidic philosophy.

Q2) Attempt any four short notes from following in 100 words. **[20]**

- i) The notion of value.
- ii) Obligation as social concept.
- iii) Charvaka's view of the self.
- iv) Epistemology as a branch of philosophy.
- v) The basic features of Indian philosophy.
- vi) The distinction between 'Shreyas and Preyas'.

P.T.O.

Q3) Attempt any three of the following questions in 200-250 words each : **[30]**

- i) State the four noble truths in Buddha philosophy.
- ii) State and discuss any one theory of punishment.
- iii) Describe the statement 'Knowledge is justified as a true belief.'
- iv) Discuss the nature of Hedonism.
- v) Discuss Kant's notion of categorical Imperative in detail.

Q4) Attempt any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- i) State the theory of purusharthas and bring out its significance for today.
- ii) What is philosophy ? Describe the nature and scope of philosophy.

Total No. of Questions : 4]

P456

[4701]-146

F.Y.B.A.

तत्त्वज्ञान

G - 1 : Introduction to Philosophy

(2008 पॅटर्न)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 50 शब्दात द्या. [10]

- i) जल्पाचे स्वरूप सांगा.
- ii) देकार्तचा द्वैतवाद स्पष्ट करा.
- iii) शिक्षकाची कर्तव्ये थोडक्यात स्पष्ट करा.
- iv) वैदिक आणि अवैदिक तत्त्वज्ञानातील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी 100 शब्दात टीपा लिहा. [20]

- i) 'मूल्य' ही कल्पना
- ii) बांधिलकी – एक सामाजिक संकल्पना
- iii) चार्वाकांचा आत्म्याविषयीचा दृष्टिकोन
- iv) ज्ञानमीमांसा – तत्त्वज्ञानाची एक शाखा
- v) भारतीय तत्त्वज्ञानाची मूलभूत वैशिष्ट्ये
- vi) श्रेयस आणि प्रेयस यांमधील फरक

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200-250 शब्दात द्या. [30]

- i) बौद्ध दर्शनातील चार आर्यसत्ये सांगा.
- ii) शिक्षेसंबंधीची कोणतीही एक उपपत्ती सांगा.
- iii) “ज्ञान म्हणजे समर्थनीय सत्य विश्वास” या विधानाचे वर्णन करा.
- iv) सुखवादाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
- v) कांटच्या ‘निरूपाधिक आदेश’ या कल्पनेची सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर पाचशे शब्दात द्या. [20]

- i) पुरुषार्थ सिद्धान्त सांगा आणि त्याचे आजच्या काळातले महत्व स्पष्ट करा.
- ii) तत्त्वज्ञान म्हणजे काय ? तत्त्वज्ञानाचे स्वरूप आणि व्यक्ति यांचे वर्णन करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P457

[Total No. of Pages : 4

[4701]-148
F.Y.B.A.
FOUNDATION COURSE (Restructuring)
(2008 Pattern)

Time : 3Hour]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the following concepts in 50 words each (any two) **[10]**

- a) Religion.
- b) Democracy.
- c) Scientific Method.
- d) Privatization.

Q2) Write the following short notes in 100 words each (any four) **[20]**

- a) Economic Inequality.
- b) Superstitions.
- c) Rule of Law.
- d) Liberalization.
- e) Self Employment.
- f) Problem of pollution.

P.T.O.

Q3) Write the answers of the following questions in 200 to 250 words each (any three) **[30]**

- a) Explain the characteristics of Indian culture.
- b) State the Merits and Demerits of caste system in India.
- c) State the effects of growing population in India.
- d) Explain the causes of low productivity of Indian Agriculture.
- e) State the causes of sickness of Indian Industries.

Q4) Write the answer of any one of the following in 500 words. **[20]**

- a) State the measures for the resistance National Integration.
- b) State the causes and measures of unemployment.

Total No. of Questions : 4]

P457

[4701]-148
F.Y.B.A.
FOUNDATION COURSE (Restructuring)
पायाभूत आभ्यासक्रम
(2008 पॅटर्न)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) पुढील संकल्पना 50 शब्दात स्पष्ट करा. (फक्त दोन) [10]

- अ) धर्म
- ब) लोकशाही
- क) वैज्ञानिक पद्धती
- ड) खाजगीकरण

प्र.2) पुढील टिपा 100 शब्दात लिहा. (फक्त चार) [20]

- अ) आर्थिक विषमता
- ब) अंधश्रद्धा
- क) कायद्याचे अधिराज्य
- ड) उदारीकरण
- इ) स्वयंमं रोजगार
- फ) प्रदुषण समस्या

प्र.3) पुढील प्रश्नांची 200 ते 250 शब्दात उत्तरे लिहा. (फक्त तीन)

[30]

- अ) भारतीय संस्कृतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) भारतातील जाती व्यवस्थेचे गुणदोष सांगा.
- क) भारतातील लोकसंख्या वाढीचे परिणाम सांगा.
- ड) भारतीय शेतीच्या अल्पउत्पादकतेची कारणे स्पष्ट करा.
- इ) भारतीय उद्योगधंद्यांच्या आजारीपणाची कारणे सांगा.

प्र.4) पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दात उत्तर लिहा.

[20]

- अ) राष्ट्रीय एकात्मता टिकविण्यासाठी उपाय योजना सांगा.
- ब) भारतातील बेरोजगारीची कारणे सांगून उपाय योजना सांगा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P458

[Total No. of Pages : 4

[4701]-149
F.Y. B.A.
N. S. S. (National Service Scheme)
G - 1 : Social Service and Youth
(2008 Pattern) (Revised)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions in 50 words each (any two) : **[10]**

- i) State the concept of education.
- ii) State the functions of N.S.S. volunteer.
- iii) Explain the concept of poverty.
- iv) Explain the concept of village adoption.

Q2) Write short notes in 100 words each (any four) : **[20]**

- i) Social service.
- ii) Special camp.
- iii) Group leader.
- iv) Over population.
- v) Regular activities.
- vi) Data collection.

P.T.O.

Q3) Answer the following questions in 200 - 250 words each (any three) : **[30]**

- i) Explain the philosophy of social work in India.
- ii) State the types of N. S. S. Camps.
- iii) Explain the role of N. S. S. Programme officer.
- iv) Explain the slum adoption programme.
- v) Explain the Analysis of Data collection.

Q4) Answer the following questions in 500 words each (any one) : **[20]**

- i) Explain the aims and objectives of N. S. S.
- ii) Explain the organizational structure of N. S. S. at State level.

Total No. of Questions : 4]

P458

[4701]-149

F.Y.B.A.

रा. से. योजना

जी - 1 : समाज सेवा आणि युवक

(2008 पॅटर्न)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

[10]

- i) शिक्षणाची संकल्पना सांगा.
- ii) रा. से. योजना स्वयंसेवकांचे कार्ये सांगा.
- iii) दारिद्र्याची संकल्पना विशद करा.
- iv) दत्तक गाव ची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.2) प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा (कोणत्याही चार)

[20]

- i) समाज सेवा
- ii) विशेष शिबीर
- iii) गट प्रमुख / नेता
- iv) अतिरिक्त लोकसंख्या
- v) नियमित कार्यक्रम
- vi) तंथ्य / सामग्री संकलन

प्र.3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 200 – 250 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही तीन)

[30]

- i) भारतातील समाज कार्यांचे तत्वज्ञान स्पष्ट करा.
- ii) रा. से . योजनांचे शिबीराचे प्रकार सांगा.
- iii) रा. से . योजना कार्यक्रम अधिकारीची भूमिका विशद करा.
- iv) दलित वस्ती दत्तक कार्यक्रम स्पष्ट करा.
- v) तंथ्य / सामग्री संकलनाचे विश्लेषण स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 500 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

[20]

- i) रा. से. योजनेचे ध्येय आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- ii) रा. से योजनेची राज्य पातळी वरील संघटन रचना विशद करा.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P459

[4701] - 151

[Total No. of Pages : 4

F.Y. B.A. (Vocational Stream)

FUNCTIONAL ENGLISH

**An Introduction to English Language and Writing Skills
in English**

(2008 Pattern) (Paper - I) (theory)

[Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Write short notes on **any two of the following. [6]**

- i) Language as a social phenomena.
- ii) Speech mechanism.
- iii) Diphthongs in English.

b) Fill in the blanks. (any five**) [5]**

- i) The voiceless consonants in British RP are _____.
- ii) The vowel sound in the word 'team' is _____.
- iii) The final consonant cluster in the word 'last' is _____.
- iv) The initial consonant sound in the word 'name' is _____.
- v) The diphthong sound in the word 'poor' is _____.
- vi) The central vowels in British RP are _____.
- vii) The final sound in the word 'battle' is _____.

c) State whether the following statements are true or false. (any five**) [5]**

- i) /b, d, g/ are voiceless plosives.
- ii) In the production of oral sounds the soft palate is raised.
- iii) /n / is a voiced bilabial oral sound.

P.T.O.

- iv) In the articulation of consonants there is closure or narrowing of the air passage.
- v) There are eight diphthongs in British RP.
- vi) There are two affricates in British RP.
- vii) Vowels are voiceless sounds.

Q2) a) Use the correct tense forms of the verbs given in the brackets. [3]

Some months later the court (pass) the order of release. An application was (make) for a visa for Anil. He was (go) to America after four months.

b) Fill in the blanks with appropriate prepositions given in brackets. [2]

[of; for; of; in]

When Gandhi gave his call — the boycott — foreign goods, women were — the forefront — the movement.

c) Change the voice. [2]

i) I made a power point presentation.

ii) The teacher helped us.

d) Use articles wherever necessary. [2]

— trip through — Silent Valley rainforest is “— journey of excitement and discovery in — extraordinary environment”, says an eminent biologist.

e) Correct the following sentences. (any five) [5]

i) We are mortal beings, isn't it?

ii) Yesterday he were talking to the director.

iii) Either my friend or John are wrong.

iv) I am feeling hungry now.

v) Nandita is tallest girl in the classroom.

vi) He go to the library everyday.

vii) You want to sing now?

- Q3) a)** Write notes on **any two** of the following. **[10]**
- i) Rising tone
  - ii) Rhythm in English
  - iii) Division of tone groups
- b) Divide the following sentences into tone groups and mark accent and intonation. (**any five**) **[10]**
- i) Have you finished?
  - ii) He came, he saw, and he conquered.
  - iii) I walked in the park till I got tired.
  - iv) Good morning friends, can we go to the coffee shop?
  - v) Excuse me, will you show me this dress?
  - vi) He came late to the office.

Q4) Develop the following points into a good paragraph of about fifteen sentences. **[10]**

What can we do to save our environment?

Necessity of clean environment — save trees — plant more trees — control on water, air, soil and sound pollution — need to keep villages and cities clean — Need of simple life — education of environmental awareness.

Q5) Write a paragraph of about fifteen sentences to convey the information given below. **[10]**

Advantages and Disadvantages of Computer

Advantages

Process a lot of information
 Works fast and accurately
 Time saving
 Fast communication
 Quick in calculating
 Internet and e-mail

Disadvantages

rising unemployment
 backache and problems of eyesight
 mechanical
 cyber-crime
 creates laziness
 self centred

Q6) Read the following entries from the Oxford Advanced Learner's Dictionary and answer the questions given below. (any five) [10]

ex-clu-siv-ity /'eksklu:'sɪvətɪ/ (also **ex-clu-sive-ness** /'ɪk'sklʊ:sɪvənəs/) *noun* [U] the quality of being exclusive: *The resort still preserves a feeling of exclusivity.* ◊ *a designer whose clothes have not lost their exclusiveness*

ex-com-mu-ni-cate /'ekskeɪ'mju:nɪkeɪt/ *verb* [VN] ~ sb (for sth) to punish sb by officially stating that they can no longer be a member of a Christian Church, especially the Roman Catholic Church ▶ **ex-com-mu-ni-ca-tion** /'ekskeɪ'mju:nɪkeɪʃn/ *noun* [U, C]

ex-cori-ate /'eks'kɔ:riət/ *verb* [VN] **1** (medical) to irritate a person's skin so that it starts to come off **2** (rare, formal) to criticize sb/sth severely ▶ **ex-cori-ation** *noun* [U, C]

ex-cre-ment /'ekskrɪmənt/ *noun* [U] (formal) solid waste matter that is passed from the body through the bowels [SYN] FAECES: *the pollution of drinking water by untreated human excrement* ▶ **ex-cre-men-tal** *adj.*

ex-cres-cence /'ɪk'skresns/ *noun* (formal) an ugly lump that has grown on a part of an animal's body or on a plant: (figurative) *The new office block is an excrescence* (= it is very ugly).

ex-creta /'ɪk'skri:tə/ *noun* [U] (formal) solid and liquid waste matter passed from the body: *human excreta*

ex-crete /'ɪk'skri:t/ *verb* [V] (technical) to pass solid or liquid waste matter from the body ▶ **ex-cre-tion** /'ɪk'skri:ʃn/ *noun* [U, C]

ex-cru-ci-at-ing /'ɪk'skru:ʃi:etɪŋ/ *adj.* extremely painful: *The pain in my back was excruciating.* ◊ *She groaned at the memory, suffering all over again the excruciating embarrassment of those moments.* ▶ **ex-cru-ci-at-ing-ly** *adv.*: *excruciatingly uncomfortable* ◊ *excruciatingly painful/boring/embarrassing*

ex-cul-pate /'ekskaɪ'peɪt/ *verb* [VN] (formal) to prove or state officially that sb is not guilty of sth ▶ **ex-cul-pa-tion** *noun* [U]

ex-cur-sion /'ɪk'skɜ:ʃn; AmE ɪk'skɜ:rʃn/ *noun* **1** a short journey made for pleasure, especially one that has been organized for a group of people: *They've gone on an excursion to York.* **2** ~ into sth (formal) a short period of trying a new or different activity: *After a brief excursion into drama, he concentrated on his main interest, which was poetry.*

ex-cus-able /'ɪk'skjuzəbəl/ *adj.* [not usually before noun] that can be excused: *Doing it once was just about excusable—doing it twice was certainly not.* [OPP] INEXCUSABLE

Questions :

- i) Use the word 'excursion' in your own sentence.
- ii) How many syllables are there in the words 'exclusivity' and 'excrescence'?
- iii) Which syllables are stressed in the words 'excusable' and 'exculpate'?
- iv) Transcribe the words 'excommunicate' and 'excusable' phonemically.
- v) Give the British and the American pronunciations of the word 'excursion'.
- vi) Give two meanings of 'excoriate'.

[4701]-153

M.A. (Part - I) (Semester - I)

HINDI (हिंदी)

प्रश्नपत्र -4 विशेषस्तर :- वैकल्पिक

(2008 पैटर्न) (Credit System) (Optional Paper - I)

महत्वपूर्ण सूचना :- निम्नलिखित पाठ्यक्रमों में से किसी एक ही पाठ्यक्रम के प्रश्नों के उत्तर लिखिए ।

अ) विशेष साहित्यकार :- कबीर

समय : 3 घंटे]

[कुल अंक : 80

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।

2) दाहिनी ओर लिखे गए अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं ।

3) विभाग 'अ' और विभाग 'ब' के उत्तर एक ही उत्तर - पुस्तिका में लिखिए ।

विभाग 'अ'

प्र.1) अ) निम्नलिखित अंग्रेजी शब्दों में से किन्हीं पाँच के लिए हिंदी और मराठी पारिभाषिक शब्द लिखिए : [5]

i) Director

ii) Approval

iii) Listener

iv) Class Room

v) Under

vi) Warning

vii) Payable

ब) निम्नलिखित हिंदी शब्दों में से किन्हीं पाँच के लिए अंग्रेजी और मराठी पारिभाषिक शब्द लिखिए : [5]

i) अधिकतम

ii) बैठक, सभा

iii) हानि

iv) छँटाई

v) यात्रा

vi) गणतंत्र

vii) गुप्त

प्र.2) निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए : [10]

- अ) प्रयोजनमूलक हिंदी की व्याख्या,
- ब) अनुच्छेद 343,
- क) अष्टम् अनुसूची की भाषाएँ ।

प्र.3) प्रयोजनमूलक हिंदी के विविध रूपों का विवेचन कीजिए । [12]

अथवा

हिंदी दिन का महत्त्व स्पष्ट कीजिए ।

विभाग 'ब'

प्र.4) निम्नलिखित में से किन्हीं तीन के उत्तर लिखिए : [15]

- अ) आवेदन पत्र कितने भागों में बाँटा जाता है ?
- ब) आकस्मिक छुट्टी के आवेदन पत्र का नमूना तैयार कीजिए ।
- क) 'हाइफन' का प्रयोग कब किया जाता है ?
- ड) मानक हिंदी वर्णमाला लिखिए ।
- इ) कंप्यूटर की अंतर्गतन इकाई का कार्य स्पष्ट कीजिए ।

प्र.5) अ) निम्नलिखित गद्यांश का हिंदी में अनुवाद कीजिए : [7]

एक खिडकी ..... एक झरोका ..... आपण या झरोक्यातून काहीही पाहू शकतो. आंघोळीच्या बादलीभर पाण्यात गंगा, यमुना सरस्वती अशा प्रचंड नद्या आपल्या घरी येतात. आपल्याला न्हाउ घालतात. पावन करतात. पूजेच्या वेळी तांदळाच्या चार दाण्यात सारी पूजाद्रव्यं सामावतात. नारळ, सुपारी, अक्षता, चार फूले, तुळशीपत्र किंवा बिल्वपत्र आपल्याला पुरेसे होते. त्यातून आपल्याला पुष्कळसे काही दिसू शकते. पुष्कळसे मिळते. श्रीकृष्णाने द्रौपदीच्या थाळीला चिकटलेले भाजीचे एक पान खाल्ले व त्यामुळे सारे विश्व तृप्त झाले ही कथा काव्यमय तर खरीच पण मला ती प्रतीकात्मक देखील वाटते.

ब) अपने शहर के नगराध्यक्ष के नाम 'गंदगी की शिकायत' विषय पर पत्र लिखिए । [8]

प्र.6) निम्नलिखित में से किन्हीं तीन पर टिप्पणियाँ लिखिए :

[18]

- अ) आवेदन पत्र का स्वरूप.
- ब) आवेदन पत्र में स्ववृत्त का महत्त्व.
- क) हिंदी में विभक्ति चिह्नों का प्रयोग.
- ड) उपसर्ग और अव्यय में फर्क.
- इ) कंप्यूटर की विशेषताएँ ।

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P461

[4701] - 155

[Total No. of Pages : 2

F.Y. B.A. (Vocational)

COMPUTER APPLICATIONS - I

(2008 Pattern) (Theory) (Paper - I)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) *Draw a neat-labeled diagram wherever necessary.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following (Any Three) :

[15]

- a) Explain Mail Merge Operation in Word Processing.
- b) What is Pointing devices ? Explain any two devices.
- c) Explain any 5 characteristics of computer.
- d) What is email ? Explain use of email.
- e) Primary and Secondary Memory.

Q2) Solve the following :

[10]

- a) Convert from Binary to Decimal :
  - i) $101011 = ( )_{10}$
  - ii) $10111 = ( )_{10}$
- b) Convert from binary to octal :
  - i) $101010111 = ( )_8$
  - ii) $101011000 = ( )_8$
- c) Solve using 2's complement method.
 $1101 + 1001$
- d) Binary Subtraction :
 $10101 + 0101$
- e) Binary Multiplication
 $11001 * 111$

P.T.O.

Q3) Write short notes (Any Five) :

[15]

- a) Mouse.
- b) Dot Matrix printer.
- c) DVD.
- d) Paint Brush.
- e) Hexadecimal numbering system.
- f) Search Engine.

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P462

[4701] - 157

[Total No. of Pages : 2

**F.Y. B.A. (Vocational)
COMPUTER APPLICATION
(2008 Pattern) (Paper - II)**

[Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the Right indicates full Marks.*

Q1) Answer the following (Any Five)

[20]

- a) Define array, insert 5 characters in an array called letters
- b) Explain Structure in C
- c) Define Flow chart and draw flow chart to find an even no.
- d) Explain numerical data types in C
- e) Explain string functions in 'C'
- f) Explain Pointers in C
- g) Explain functions in C

Q2) Write a program to solve the following (Any Two)

[10]

- a) Find Area of a circle
- b) To print Fibonacci series
- c) To display multiplication of table

P.T.O.

Q3) Find the out put

[10]

```
a) # include <stdio.h>
void main ( )
{
    int sub [50], i;
    for (i = 0 ; i <= 48; i++) ;
    {

        sub[i] = i ;
        printf (“\n%d”, sub[i]) ;
    }
}

b) # include <stdio.h>
void main ( )
{
    int num[26], temp;
    num[0] = 100;
    num [25] = 200;
    temp = num[25] ;
    num[25] = num[0] ;
    num[0] = temp ;
    printf (“\n%d %d”, num[0], num[25]) ;
}
```

